

Nationaal Actieplan e-learning

Controlling Document

Acculturatie

Versterken van de kwaliteit van de instroom van buitenlandse studenten
door een gedegen online voorbereiding

Penvoerende instelling
Universiteit Leiden

Partnerinstellingen
Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool Zuyd
NHTV Internationale Hogeschool Breda
Universiteit Maastricht
Universiteit Twente
Haagse Hogeschool
Hogeschool Leiden
Technische Universiteit Delft

Participerende organisaties:
E-Merge
Nuffic

Datum:
18 Augustus 2008

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Projectdoelstelling	5
2.1 Doelstelling	5
2.2 Strategie.....	5
2.3 Motivatie gehanteerde strategie.....	6
3. Resultaten van het project	7
4. Werkprogramma en Werkpakketten van het project	8
<i>Werkpakket 1. Projectmanagement</i>	9
<i>Werkpakket 2. Repository</i>	15
<i>Werkpakket 3. Pilots</i>	20
<i>Werkpakket 4. Duurzaamheid en Disseminatie</i>	24
<i>Werkpakket 5. Effectmeting</i>	29
6. Risicoanalyse en -management	33
7. Kostenoverzicht	36
9. Stuurgroepleden	38
10. Werkpakketleiders.....	39
11. Informatie over en input vanuit Pilots.....	41

1. Samenvatting

Wat ons voor ogen staat

Gema Wulandari wil graag Economie studeren. Ze woont in Indonesië en heeft een plaats gekregen op een Nederlandse universiteit. Haar studie in Nederland is 'a chance in a lifetime' en ze wil goed voorbereid aan haar studie beginnen. Om haar Engels bij te spijkeren biedt de universiteit een cursus aan en een paar weken later is Gema daar hard aan bezig. Ze werkt online in een internationale groep van allemaal toekomstige studiegenoten in Nederland. Opdrachten worden gemaakt en onderling uitgewisseld. Er zijn ook chatsessies in het Engels. De mentor in Nederland praat mee, maar ook het corrigeert ook het Engels van de deelnemers. De opdrachten en de chatsessies versterken haar Engels, maar ze gaan over hoe studeren in Nederland in zijn werk gaat: de verwachting en de beelden. In haar studiegroep worden daar veel vragen over gesteld, waar de mentor graag op antwoordt en informatie over geeft.

Inmiddels is de hele groep in Nederland gearriveerd. Goed om elkaar nu in levende lijve te zien! Toch al een beetje thuis komen zo, en het communiceren in het Engels gaat inmiddels behoorlijk vlot!

Het bovenstaande is een voorbeeld van wat er door ons project Acculturatie gebeuren kan. In de praktijk zal er een breed scala van on-line arrangementen mogelijk zijn om buitenlandse studenten te helpen deficiënties weg te werken én te accultureren in Nederlands onderwijs en samenleving. Kort gezegd is acculturatie een interactief proces van verandering in culturele oriëntatie als gevolg van cultuurcontact tussen (in dit project) buitenlandse en Nederlandse studenten.

Probleemanalyse & doel van het project

Het aantal internationale studenten neemt jaarlijks met ongeveer 8% toe. Internationaliseringsdoelen van instellingen richten zich op het aantrekken van buitenlandse studenten én op het concept van de *International classroom*. Het blijkt dat de buitenlandse studenten vaak voorkennis ontberen en dat ze niet bekend zijn met de cultuur van het Nederlandse hoger onderwijs. Dit leidt tot studie-uitval en gebrekkig functioneren van de *International classroom*.

Veel instellingen hebben al deficiëntieprogramma's in gebruik voor buitenlandse studenten, die echter vaak pas doorlopen worden ná aankomst. Voor de acculturatie van deze studenten worden inductieprogramma's georganiseerd. Deze komen echter vaak te laat, worden maar gedeeltelijk doorlopen, of worden slechts door een gering aantal studenten bijgewoond.

Vandaar dat in dit project de ambitie is de kwaliteit van de instroom van de buitenlandse studenten te versterken, en dit door een gedegen online voorbereiding.

De doelstelling van het project, die uit de ambitie voortvloeit, is:

Buitenlandse studenten bereiden zich, voordat ze in Nederland komen, in groepsverband voor op hun studie. Daarbij worden in online pilots studieachterstanden weggewerkt, wordt kennisgemaakt met het leven en studeren in een andere (academische/onderwijs) cultuur en wordt een begin gemaakt met het vormen van een sociaal netwerk.

Doelgroep van het project

De doelgroep van dit project zijn buitenlandse studenten die in Nederland (aan een opleiding van de betrokken partnerinstelling) komen studeren. Daarvan gaat het merendeel naar de masteropleiding. En dus gaat een kleiner deel naar een bacheloropleiding.

Resultaten van het project Acculturatie

- 1 Na afloop zijn door alle instellingen online pilots uitgevoerd. Acculturatie en het wegwerken van achterstanden worden op eigen wijze gecombineerd en met eigen 'branding' aangeboden. De pilots worden beschikbaar gesteld als 'good practices'.

- 2 Om dit mogelijk te maken, worden bestaande materialen door de instellingen gedeeld en toegankelijk gemaakt via een repository. Het betreft deficiëntie én acculturatiemateriaal.
- 3 Alle materialen komen beschikbaar voor het HO. Disseminatie zal plaatsvinden via een website, projectbijeenkomsten, publicaties in vakbladen en presentaties op conferenties.

Participerende instellingen.

In dit project doen elf partners mee: negen HO-instellingen (vier universiteiten en vijf hogescholen) en twee organisaties: E-Merge en Nuffic. De Universiteit Leiden is penvoerder. Partners zijn: Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Zuyd, Haagse Hogeschool, Internationale Hogeschool Breda, Hogeschool Leiden, Universiteit Maastricht, Universiteit Twente, Technische Universiteit Delft, E-Merge en Nuffic.

Via een oproep van enkele E-Merge-partners, die de beschreven problematiek als thema voor dit NAP-project voorstelden, hebben ook andere partners belangstelling getoond. Alle betrokken instellingen onderkennen de geschetste problematiek m.b.t. de buitenlandse studenten en herkennen zich in de probleemanalyse. Bovendien onderkennen de projectinstellingen dat het samen aanpakken van een landelijke problematiek veel beter werkt dan het wiel per instelling opnieuw uitvinden. Er ontstaan synergie-effecten, enerzijds omdat instellingen en docenten van elkaar leren, anderzijds omdat onderzoekers en beleidsmakers bij elkaar worden gebracht.

De Nuffic doet, als partner en adviseur, mee in dit project. Zij hebben een uitgebreide expertise op het gebied van acculturatie en de International classroom. De Nuffic is zeer geïnteresseerd in participatie omdat het voorlichten en voorbereiden van buitenlandse studenten tot hun core-business behoort. Daarom zullen ze hun expertise actief ten dienste stellen om de pilots mee vorm te geven. Tegelijkertijd verwachten ze hun eigen expertise en dienstverlening uit te kunnen bouwen met de resultaten van dit project.

2. Projectdoelstelling

2.1 Doelstelling

De ambitie van het project is de kwaliteit van de instroom van de buitenlandse studenten te versterken, en dit door een gedegen online voorbereiding.

Het is dan gewenst om - meer - buitenlandse studenten een kans te geven om op een gelijkwaardig niveau in te stromen en optimaal te kunnen profiteren van het onderwijs dat in Nederland wordt aangeboden. Onderdelen daarvan zijn, naast het wegwerken van kennis en vaardigheden deficiënties, het kennen en waarderen van de cultuur en het onderwijssysteem van het gastland, én het opbouwen van een sociaal netwerk (vangnet) ten behoeve van het welbevinden gedurende de studie.

De doelstelling van het project is dan ook:

Buitenlandse studenten bereiden zich, voordat ze in Nederland komen, in groepsverband voor op hun studie. Daarbij worden in online pilots studieachterstanden weggewerkt, wordt kennisgemaakt met het leven en studeren in een andere (academische/onderwijs) cultuur en wordt een begin gemaakt met het vormen van een sociaal netwerk.

Om de doelstelling te kunnen bereiken worden binnen de negen betrokken instellingen, negen online pilots ontwikkeld voor buitenlandse studenten. Deze buitenlandse studenten gaan in Nederland een opleiding volgen. Zij zullen in de online pilots:

- a. online studieachterstanden wegwerken;
- b. online accultureren, dit houdt in:
  - kennis maken met de (academische/onderwijs)cultuur in Nederland;
  - en starten met een (online) sociaal netwerk doordat ze deel uit maken van een community (namelijk alle studenten die de opleiding gaan volgen).

De doelstelling van het project ondersteunt de instellingen in het realiseren van hun internationaliserings-doelstellingen. Deze hebben in de kern van de zaak tot doel de student voor te bereiden op een internationale arbeidsmarkt. Nederlandse studenten profiteren van het project doordat ze samen met buitenlandse studenten in een betere *International classroom* functioneren. Dat draagt bij aan hun internationale competenties en zal zo tevens haar bijdrage leveren aan het beter functioneren van de multiculturele samenleving.

2.2 Strategie

Om dit te realiseren zal het project ten eerste kennis en relevante producten verzamelen, beschrijven en beschikbaar stellen. Inhoudelijk gaat het daarbij om inhouden, c.q. programma's voor:

- 1 Het wegwerken van deficiënties. Dit betreft programma's voor Engels en wiskunde, maar ook materiaal voor meer vakspecifieke deficiënties (bijv. kennis van de bijbel om Neerlandistiek te kunnen studeren);
- 2 Acculturatie. Het gaat hier om bijvoorbeeld voorlichtingsmateriaal, maar ook om beproefde methodes met e-coaches, buddy studenten (Nederlandse student/oudere jaar buitenlandse student), docent/student tutoren die vakinhoudelijk en sociaal sturend optreden, etc.;
- 3 Al bestaande voorbeelden van acculturatie van buitenlandse studenten al gekoppeld aan deficiënties (wiskunde/taal/economie).

Fysiek krijgt dit de vorm van aan elkaar verbonden repositories, van verschillende instellingen, waarin deze inhouden en programma's met bijbehorende beschrijving zijn opgenomen, inclusief beschikbaar schriftelijk materiaal zoals docentenhandleidingen. Deze informatie zal via Lorenet (een repository netwerk; www.lorenet.nl) worden ontsloten. De repositories zijn voorwaardelijk om de pilots te kunnen opzetten.

Ten tweede zullen vervolgens pilots worden uitgevoerd op de deelnemende instellingen. Voor deze pilots wordt gebruik gemaakt van het verzamelde materiaal. Iedere instelling zal haar eigen online programma

vormgeven, meestal op het niveau van een opleiding. Daarbij wordt rekening gehouden met de specifieke doelgroep (bijv. bachelorstudenten economie of masterstudenten water engineering), de specifieke inhoudelijke programma-eisen (en daaruit voortvloeiende deficiënties) en de culturele verschillen die begrepen en overbrugd moeten worden. Tevens zullen de instellingen hun pilot kunnen 'branden' als onderdeel van hun eigen studieaanbod.

De good practices die dit oplevert zullen tenslotte worden beschreven en beschikbaar gesteld aan het Nederlandse Hoger Onderwijs.

2.3 Motivatie gehanteerde strategie

In de huidige situatie ondervinden veel instellingen problemen met de instroom van buitenlandse studenten. Elke instelling is op haar eigen manier aan het zoeken naar geschikte oplossingen en ontwikkelt daarbij materiaal en activiteiten voor de eigen context. De expertise die wordt opgebouwd bij het analyseren van de problematiek, het bedenken van een relevante oplossing en het ontwikkelen van oplossingen wordt vrijwel alleen binnen de eigen instelling, vaak binnen de eigen opleiding, benut. Dit initiatief moet bijdragen aan het ontsluiten van deze relevante kennis voor een groot aantal instellingen in Nederland.

De Nuffic zal optreden als partnerinstelling. De expertise van de Nuffic zal een impuls geven aan het project en dus aan de kwaliteitsverbetering en de aantrekkelijkheid van het Nederlandse hoger onderwijs voor buitenlandse studenten.

3. Resultaten van het project

Om de doelstelling van het project te realiseren worden uiteindelijk de volgende projectresultaten opgeleverd:

1. Na afloop zijn door alle instellingen online pilots uitgevoerd. Acculturatie en het wegwerken van achterstanden worden op eigen wijze gecombineerd en met eigen 'branding' aangeboden. De pilots worden beschikbaar gesteld als 'good practices'.
2. Om dit mogelijk te maken, worden bestaande materialen door de instellingen gedeeld en toegankelijk gemaakt via een repository. Het betreft deficiëntie én acculturatiemateriaal.
3. Alle materialen komen beschikbaar voor het HO. Disseminatie zal plaatsvinden via een website, projectbijeenkomsten, publicaties in vakbladen en presentaties op conferenties.

Om tot deze overall resultaten te kunnen realiseren zijn 5 werkpakketten ingericht. Elk werkpakket heeft z'n eigen werkpakket-resultaten. In onderstaand overzicht wordt per werkpakket weergegeven wat de resultaten zijn. Deze werkpakket-resultaten corresponderen met de gedetailleerde werkpakketteksten in hoofdstuk 4.

WP	Titel werkpakket	Deliverable
1	Projectmanagement: algemene leiding en werkpakketleiding	Na afloop van het project zijn vanuit wp1 opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • de uiteindelijke realisatie van de projectdoelstelling namelijk dat via de negen online pilots de betrokken buitenlandse studenten zich zo goed mogelijk, online, konden voorbereiden. • het opleveren van de project/kwartaalrapportages & en de eindrapportage
2	Repositories	Na afloop van het project zijn vanuit wp2 opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • gevulde (online) repository; • gerubriceerde verzameling materialen op gebied van: <ul style="list-style-type: none"> - acculturatie - deficiënties wiskunde - deficiënties taal; • set van metadata; • invoer template; • webgebaseerde interface.
3	Pilots	Na afloop van het project zijn vanuit wp3 opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • 9 beschrijvingen van de opzet van de 9 online pilots; • beschrijvingen van programma's en materialen op het gebied van acculturatie en van wegnemen van deficiënties; • 9 evaluatierapporten van de 9 online pilots; • technische handleidingen en overige instructie voor uitvoering van de online pilots; • eventueel 9 revisieplannen van de 9 online pilots.
4	Disseminatie en Duurzaamheid	Na afloop van het project zijn vanuit wp4 opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • PR-plan en de daaruitvloeiende resultaten als: <ul style="list-style-type: none"> - artikelen, presentaties etc. - handleidingen of instructietips op het gebied van onderwerpen gerelateerd aan het project zoals e-coaching, afstandsonderwijs, acculturatie, open content ; • beschreven good practices; • werkconferenties; • website voor externen; • disseminatieplan; • exploitatieplan.
5	Effectmeting	Na afloop van het project zijn vanuit wp5 opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> • een eindrapportage inclusief evaluatie van het project; • vijf meetinstrumenten; • vier artikelen waarvan er drie een deel van de resultaten van de effectmeting beschrijven en de vierde de inhoud van de eindrapportage in de vorm van een artikel is.

4. Werkprogramma en Werkpakketten van het project

WP	WPTitel	Doel	Partners (*)	Uren	Activiteiten
1	Projectmanagement: algemene leiding en werkpakketleiding	Het leiden en stroomlijnen van het project, de werkpakketten en de contacten met de instellingen. Ook het overleg met, en de werkzaamheden van, de instellingscoördinatoren vallen onder dit werkpakket.	Uni Lei HvA UM HsZuyd TUD	Algemeen: 802 WPLEiding: 534	<ul style="list-style-type: none"> • Werkpakket Management • Algemeen management • Contact stuurgroep • Contact SURFFoundation • Contact klankbordgroep • Contact instellingen • Rapportages opstellen
1	Projectmanagement: instellingscoördinatoren	Het aanspreekpunt zijn voor de projectmanager en de uitvoerders voor de voortgang van de werkzaamheden op de deelnemende projectinstelling	Alle 9 betrokken instellingen	720 (9*80)	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie met Project- en werkpakketleiding • Communicatie binnen de instelling • Communicatie met de uitvoerders van de pilots
2	Repositories	Het realiseren van een repository voor acculturatie en in inductiemateriaal en online deficiëntie programma's. De materialen van de repository zijn beschikbaar voor een brede doelgroep.	HsZuyd TUD NHTV	1301	<ul style="list-style-type: none"> • Materialen verzamelen, beschikbaar maken • Vaststellen set metadata • Technische aanpassingen waar nodig
3	Pilot	Het opzetten en uitvoeren en evalueren en beschrijven van 9 pilots op de projectinstellingen	Uni Lei Alle deelnemende instelling als pilot de NUFFIC	3510 (hiervan per instelling 390 uren)	<ul style="list-style-type: none"> • Materialen beschrijven • Pilot beschrijven • Pilot ontwikkelen, uitvoeren, evalueren • Handleidingen schrijven • Revisieplan pilot schrijven • evt 2^e serie pilots uitvoeren
4	Disseminatie en Duurzaamheid	Het bekend maken & verspreiden van de projectresultaten van dit project en het blijvend beschikbaar maken van deze resultaten voor het Nederlandse hoger onderwijs.	HvA Uni Lei HHS	1040	<ul style="list-style-type: none"> • *Informatie verspreiding • Werkconferenties organiseren (4) • Ontwikkelenprojectwebsite • * Disseminatie- en exploitatieplan maken • * expertise ontwikkeling stimuleren
5	Effectmeting	Het meten van de kwaliteit van de verschillende acculturatieprogramma's bij de instellingen en het effect ervan op de acculturatie van deelnemende studenten, zodat valide uitspraken kunnen worden gedaan.	UM UT HL	1280	<ul style="list-style-type: none"> • Meetinstrumenten ontwikkelen voor effectmeting • Effectmeting doen • Artikel schrijven • Rapportage

(*) Uni Lei = Universiteit Leiden; HvA= Hogeschool van Amsterdam; HsZuyd = Hogeschool Zuyd
TUD = Technische Universiteit Delft; NHTV= NHTV Internationale Hogeschool Breda; UM = Universiteit Maastricht; UT = Universiteit Twente; HHS = Haagse Hogeschool; HL = Hogeschool Leiden
(**) De nummers corresponderen met de nummers in hoofdstuk 3

Werkpakket 1. Projectmanagement

Doel van het werkpakket

Doel van dit werkpakket is het leiden en stroomlijnen van het project, de werkpakketten en de contacten met de instellingen. Ook het overleg met, en de werkzaamheden van, de instelling coördinatoren vallen onder dit werkpakket.

Resultaten van het werkpakket

Uiteindelijk moet het project er zorg voor dragen dat de doelstelling wordt gerealiseerd namelijk dat via de negen online pilots de betrokken buitenlandse studenten zich zo goed mogelijk, online, konden voorbereiden op het leven in Nederland en het studeren aan een Nederlandse opleiding. Om dit resultaat te behalen zijn de werkpakket-resultaten van wp2, wp3, wp4, wp5 nodig.

Verder zal vanuit werkpakket 1 de volgende rapportages worden opgeleverd:

- a. per kwartaal de voortgangsrapportages zoals vereist in de SURF-NAP-procedure. Hierbij wordt telkens een relatie gelegd met het *Controlling document*.
- b. de rapportages van de pilots gebundeld in een eindrapport, samen met een financiële verantwoording van het project.

Projectorganisatie

In de projectorganisatie en -besturing worden de volgende rollen en verantwoordelijkheden onderscheiden

- 1 De *projectmanager* is verantwoordelijk voor de oplevering van de projectresultaten en werkt bij de penvoerende instelling.
- 2 De *werkpakketleiders* zijn verantwoordelijk voor de oplevering van de resultaten van het werkpakket.
- 3 De *instellingscontactpersonen* is het aanspreekpunt voor de projectmanager en de werkpakketleiders voor de voortgang van de werkzaamheden op de deelnemende projectinstelling. Deze persoon zal met name bij de uitvoering van de pilots een belangrijke rol vervullen. Daarnaast coördineert deze persoon (a) de communicatie binnen de projectinstelling van en naar het project, en (b) coördineert hij /zij de informatiestroom van en naar de repositories.
- 4 De *pilotcoördinator* (van de instelling) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van en opleveren van de online pilots. Daarnaast draagt hij/zij zorg voor de oplevering van de beschrijving van de pilot, de (technische) handleiding en de evaluatie. Ook hoort de eventuele revisie van de pilot tot zijn/haar taken.
- 5 De *stuurgroepleden* (bestuurders of senior beleidsmedewerkers van enkele betrokken partnerinstellingen) zijn bij het project betrokken om op grote lijnen te adviseren en zonodig het project bij te sturen.

We onderscheiden de volgende fora voor overleg

- 1 Het project wordt geleid vanuit het overleg van de werkpakketleiders en de projectmanager. De laatste geeft bij beslissingen uiteraard de doorslag.
- 2 Een werkpakket bestaat uit vertegenwoordigers van een aantal instellingen die inhoudelijke expertise hebben op dat gebied. Dit betekent dat niet elke instelling aan elk werkpakket meedoet. Hierop zijn uitzonderingen zoals het werkpakket pilots.
- 3 De instellingscontactpersonen komen enkele malen bij elkaar om de resultaten van de werkpakketten te delen met alle deelnemende instellingen.
- 4 De stuurgroep komt tijdens de projectperiode ca. 3 keer bij elkaar. De projectmanager kan de stuurgroep bij elkaar roepen als daar aanleiding voor is.

Plan van aanpak

Het *projectmanagement* van het project draagt de verantwoordelijkheid voor de oplevering van de projectresultaten. Dit betekent ook dat het projectmanagement een sleutelrol heeft in de coördinatie van de uit te voeren activiteiten: het proces. De volgende activiteiten zullen door het projectmanagement worden uitgevoerd:

- 1 Communicatie met de werkpakketleiders (bijeenkomsten (f2f of online))
- 2 Communicatie met de instellingscontactpersonen

- 3 Procesbewaking van het project
- 4 Zorgdragen voor oplevering van eindresultaat van het project
- 5 Coördineren van de stuurgroep (organiseren van de bijeenkomsten)
- 6 Zorgdragen voor de rapportages (kwartaal en eindrapportage)
- 7 Zorgdragen voor de reviews
- 8 Zorgdragen voor contact met SURFfoundation

De verantwoordelijkheid van de *werkpakketleiders* is het opleveren van de werkpakketresultaten. Dit betekent dat zij een sleutelrol spelen in het proces binnen het werkpakket om deze resultaten te realiseren. Daarvoor voeren zij de volgende activiteiten uit:

1. Communicatie met andere werkpakketleiders en projectmanager (tijdens bijeenkomsten of onderling)
2. Procesbewaking van het werkpakket
3. Zorgdragen voor de rapportages vanuit het werkpakket
4. Zorgdragen voor contact met de projectmanager
5. Opleveren van de werkpakketresultaten

De verantwoordelijkheid van de *instellingscontactpersoon* van de instelling is het stroomlijnen van de communicatie en de informatiestroom tussen de werkpakketleiders, het projectmanagement, de pilotcoördinatoren en de verschillende relevante gremia van de eigen instelling. Daarvoor zijn een aantal activiteiten nodig:

1. Procesbewaking van de pilot, en contact met pilotcoördinator
2. Zorgdragen dat materialen vanuit de instelling gedeeld worden (repositories)
3. Zorgdragen voor contact met projectmanager
4. Zorgdragen voor het contact met de eventuele instellings-klankbordgroep
5. Zorgdragen voor disseminatieactiviteiten binnen de instelling
6. Communicatie met de werkpakketleiders (bijeenkomsten (f2f of online))

De instellingscontactpersonen staan gedurende het project in contact met de projectmanager.

Betrokkenen

De betrokkenen in WP1 hebben alle met het management van het project te maken. Dit wil zeggen: ze geven of leiding aan het project of werkpakket of staan in verbinding met de project- of werkpakketleider. Dit zijn dan:

1. Projectleider

Ria Jacobi (Universiteit Leiden)

2. Werkpakketleiders

Marleen van der Laan (HsZuyd); Peter Bijleveld (TUD); Alessandra Corda (Universiteit Leiden); Peter Dekker (HvA); Bart Rienties (UM). Een beschrijving is te vinden in hoofdstuk 10.

3. Instellingscontactpersonen

Elke participerende instelling heeft een contactpersoon.

Activiteitenplan

Projectleider

Hoofdactiviteiten	deelactiviteit	Deliverable	Toetscriteria	Wanneer	Wie verantw.	Uren PL
1. Stuurgroepbijeenkomst	Drie bijeenkomsten	Verslagen	Beschreven adviezen mbt bijsturing van het project	September 2008 Juli 2009 Juli 2010	Ria	20
2. Bezoek participerende instellingen en NUFFIC	Totaal tien bezoeken	Afspraken in een verslag	Heldere afspraken mbt afstemming van de inbreng	September en Oktober 2008	Ria	80
3. Bijeenkomsten werkpakketleiders	Minimaal 11 bijeenkomsten (f2f en online): voorbereiden; uitvoeren; verslaglegging	Verslagen	Heldere afspraken Uitspraken over de procesgang	Doorlopend 1x per 6/8 weken	Ria	44
4. Overleg/ Contact instellingscontactpersonen	Minimaal 4x contact/overleg met de negen instellingen	Verslagen	Beschrijving van de communicatie naar de instelling en naar de projectleider. Beschrijving disseminatie-activiteiten.	Start September 2008 ; gedurende de 2 jaren	Ria	72
5. Rapportages SURF	Per kwartaal rapportages	Rapportages	Heldere informatie over stand van zaken project, procesgang mbt behalen van het projectdoel en bestede uren	Januari 2009 kw Mei 2009 kw September 2009 midterm Januari 2010 kw Mei 2010 kw Augustus 2010 eind	Ria, WP leiders	57
6. Reviews SURF	Drie keer een review	Reviews	Heldere informatie over stand van zaken project, procesgang m.b.t. behalen van het projectdoel en bestede uren	Sept. 2008 Intake review September 2009 Midterm Review Augustus 2010 End review	Ria, WP leiders	24
7. Rapportages vragen van de wp's	Elke maand een korte rapportage op surfgroepen	Korte Rapportages in surfgroepen	Heldere informatie over stand van zaken werkpakket, procesgang m.b.t. behalen van het wp-resultaten en bestede uren in het werkpakket	doorlopend	Ria en WPleiders	24
8. Presentaties	Er staan twee presentaties gepland	Powerpoints	Bekendheid project Disseminatie-effect van projectresultaten	Bijv. UM-congres nov. '08: UM en ELI jan '09	WP4	32
9. Projectbijeenkomsten	Vier keer een werkconferentie	Verslag (schriftelijk, virtueel)	Bekendheid project Disseminatie-effect van projectresultaten	September 2008(1e)	WP4	32
10. Procesbewaking	Communicatie Terugkoppeling Bezoek	Inzichtelijk en open projectverloop	Soepel verloop project Snelle communicatie bij problemen Verantwoording bij afwijking van oorspronkelijk plan	Gehele 2 jaren	Ria	281
11. Nazorg	Check gebruik/duurzaamheid		Gebruik en implementatie van projectresultaten	Na augustus 2010	Ria en WP4 leider	30
Totaal						696

n.b. ter ondersteuning van de het proces van het project wordt SURFgroepen gebruikt. Activiteiten: online samenwerken in het project en de werkpakketten, delen van documenten; insturen van verslagen, insturen van uren, aankondigingen doen, plannings, online communicatie waaronder webconferencing.

Werkpakketleiders

De verantwoordelijkheid van de werkpakketleiders is het opleveren van de werkpakketresultaten. Dit betekent dat zij een sleutelrol spelen in het proces binnen het werkpakket om deze resultaten te realiseren. In het volgende overzicht staan per werkpakket

Hoofddactiviteiten	deelactiviteit	Deliverable	Toetscriteria	Wanneer	Wie verantw.	Uren wp2		Uren wp3	Uren wp4	Uren wp5
						2.1	2.2			
1. Bijeenkomsten werkpakketleiders	Minimaal aan 11 bijeenkomsten en deelnemen	Aanwezigheid op bijeenkomsten	Aanwezigheid en actieve deelname (zoals uit verslag)	Doorlopend 1x per 6/8 weken	WP3 leider	24	24	44	24	12
2. Rapportages SURF	Per kwartaal rapportages	Rapportages	Heldere informatie over stand van zaken WP	Januari 2009 kw Mei 2009 kw September 2009 midterm Januari 2010 kw Mei 2010 kw Augustus 2010 eind	Ria, WP3 leider	8	8	50	12	8
3. Reviews SURF	Drie keer een review	Reviews	Heldere informatie over stand van zaken project, procesgang mbt behalen van het projectdoel en bestede uren	Sept 2008 Intake review September 2009 Mid term Review Augustus 2010 End review	Ria, wp3 leider			12	4	8
4. Rapportages wp	Elke maand een korte rapportage op surfgroepen	Korte Rapportages in surfgroepen	Heldere informatie over stand van zaken werkpakket, procesgang mbt behalen van het wp-resultaten en bestede uren in het werkpakket	doorlopend	WP3 leider	8	8	24	12	12
5. Presentaties	Presentatie resultaten WP	Powerpoints	Bekendheid project Disseminatie-effect van projectresultaten	2010	WP3leider	4		8	7	4
6. Projectbijeenkomsten	Vier keer een werkconferentie	Verslag (schriftelijk, virtueel)		September 2008(1e)	WP4	32	32	32	32	32
7. Formats ontwikkelen	opstellen en beschikbaar stellen formats voor 1) beschrijving pilot, 2) beschrijving materiaal en 3) evaluatie pilot	3 formats	Format moet helder, makkelijk in te vullen zijn en alle benodigde informatie bevatten	Sept 2008 Okt 2008 Maart 2009	WP3leider			24		
8. Bijeenkomsten en overleg (f2f of online) met pilotcoördinatoren, NUFFIC en	bijeenkomsten en voorbereiden en uitvoeren; verslaglegging	Verslagen en e-mails	Bijdrage tot interne communicatie, afspraken over procesgang	Gehele 2 jaren	WP3leider	15	19	80		15

Hoofdvactiteiten	deelactiviteit	Deliverable	Toetscriteria	Wanneer	Wie verantw.	Uren wp2		Uren wp3	Uren wp4	Uren wp5
						2.1	2.2			
afzonderlijke WPLEider										
Totaal						91	91	274	91	91

Instellingscontactpersoon

Wat	Tussenactiviteit	Deliverable	Toets criterium	Wanneer	Wie verantw	Uren p/p
Verlag (mondeling of schriftelijk) naar van belang zijn de gremia binnen de instelling	Zorgdragen voor delen van materialen Zorgdragen voor contact met eventueel instellingsklankbordgroep Zorgdragen diss.activiteiten	Verlag	Minimaal 4 berichtinggeving mbt de verslaggeving binnen de instellingsgremia	Minimaal 4x contact en daarnaast wanneer nodig	9 instellings coördinatoren	30
Verlag (mondeling of schriftelijk) naar projectmanagement	Zorgdragen voor contact projectmanager en werkpakketleiders	verlag	Minimaal 4 berichtinggeving mbt voortgang pilot binnen de instelling en/of mbt de verslaggeving binnen de instellingsgremia	Minimaal 4x contact en daarnaast wanneer nodig	9 instellings coördinatoren	30
Deelname aan de 4 werkconferenties		verlag	Minimaal 2x aanwezig	September 2008 (1e)	9 instellings coördinatoren	20

Planning projectleider

	9-08	10-08	11-08	12-08	1-09	2-09	3-09	4-09	5-09	6-09	7-09	9-09	10-09	11-09	12-09	1-10	2-10	3-10	4-10	5-10	6-10	7-10	8-10
1																							
2																							
3																							
4																							
5																							
6																							
7																							
8																							
9																							
10																							
11																							
12																							

Planning instellingscoördinator

	9-08	10-08	11-08	12-08	1-09	2-09	3-09	4-09	5-09	6-09	7-09	9-09	10-09	11-09	12-09	1-10	2-10	3-10	4-10	5-10	6-10	7-10	8-10
intern																							
Proje man																							

Inzet uren

werkpakket 1	uren	Kosten
algehele projectmanagement	696	696*75 = 52200
projectmanagmenturen werkpakket	640 (wp2: 182; wp3: 274; wp4: 91; wp5: 91)	640*75 = 48000
instellingscoördinator intern comm	360 (9*40)	360*75 = 27000
instellingscoördinator extern comm	360 (9*40)	360*75 = 27000
Totaal aantal uren		2054
Totale kosten uren		154.200
Materiele kosten		17.929
Totaal	2056	172.129 euro

(*) Kosten gaan naar nuffickosten, projectmanamentcursus, onvoorziene activiteiten voor management

Werkpakket 2. Repository

Doel van het werkpakket

Het realiseren van een repository voor acculturatie en in inductiemateriaal en online deficiëntie programma's. De materialen van de repository zijn beschikbaar voor een brede doelgroep.

Resultaten van het werkpakket

Het uiteindelijke resultaat van dit werkpakket is een gevulde toegankelijke, stabiel werkende repository op basis van reeds bestaande materialen en de in de pilots nieuw ontwikkelde en gebruikte materialen. Indien een pilot al start voordat de repository operationeel is, wordt bestaand materiaal zondig tijdelijk elders opgeslagen, bijv. op een Surfgroepen site. Het aanleveren van materialen die uit de pilots voortkomen, is de verantwoordelijkheid van werkpakket 3. Uitgangspunt bij zowel werkpakket 2 en 3 is de 'open content' gedachte: materiaal gebruiken, aanpassen en aangepaste materiaal beschikbaar stellen. Bij al het beschikbaar gestelde materiaal (oorspronkelijk of aangepast) blijft de afkomst herkenbaar (branding van materialen).

Om dit te bereiken is het werkpakket ingedeeld in twee deelpakketten te weten in:

- Inhoudelijke gedeelte: dit pakket concentreert zich op het verzamelen van materialen en het vaststellen van een set van metadata;
- Technisch gedeelte: dit deelwerkpakket richt zich op het beschikbaar maken van de materialen.

De - beloofde - resultaten van het werkpakket zijn (deze resultaten zijn onder het nummer terug te vinden in het activiteitenplan):

1. Inhoudelijk gedeelte:

- 1.1 Verzameling van materialen op het gebied van acculturatie;
- 1.2 Verzameling materialen op het gebied van deficiënties wiskunde (hergebruik en zondig vertalen van materialen webspijkere en wizmo)
- 1.3 Verzameling van materialen op het gebied van deficiënties taal(het gaat hier met namen om Engelse taalvaardigheid (aansluiten bij doorgaande leerlijnen e.a.);
- 1.4 Set van metadata (hierbij aansluitend bij reeds bestaande metadata zoals Lorenet);
- 1.5 Gevulde repository;

2. Technisch gedeelte:

- 2.1 Invoermodule waarmee materiaal kan worden toegevoegd aan de repository en van metadata kan worden voorzien
- 2.2 Webgebaseerde interface tussen doelgroep (degenen bij de deelnemende instellingen die de pilots uitvoeren) en materialen in de repository
- 2.3 Toegankelijk maken van materialen via Lorenet of anders.

Plan van aanpak

In dit werkpakket worden alle materialen die beschikbaar zijn bij de diverse partner instellingen, verzameld, geselecteerd op geschiktheid voor de doelgroep, en, voorzien van metadata, opgeslagen in één of meer repositories. De onderwijsmaterialen komen beschikbaar via een website of digitale leeromgeving. De repositories zullen uiteindelijk ten behoeve van landelijke toegankelijkheid worden gelinkt aan Lorenet, in aansluiting bij NKBW.

Dit werkpakket bestaat uit twee deelpakketten.

Deel A. Inhoudelijke gedeelte

*. Verzamelen, selecteren en delen van materialen.

Alle partnerinstellingen zullen materialen beschikbaar stellen. De grootste uitdaging van dit deelpakket is ervoor te zorgen dat de beschikbare materialen daadwerkelijk worden gedeeld. Hiervoor zullen verschillende bijeenkomsten worden georganiseerd, waarin materiaal wordt gedemonstreerd en toegelicht (SURF rapport delen van materiaal), zodat we elkaars materiaal kennen en weten waarvoor het bedoeld is. Vervolgens wordt bepaald welk materiaal geschikt is voor de doelgroep en wordt materiaal zo nodig aangepast, aangevuld of vertaald. Er zal zo weinig

mogelijk nieuw materiaal worden ontwikkeld.

* Vaststellen set van metadata

Het verleden heeft uitgewezen dat over het samenstellen c.q. opstellen van metadata veel tijd in beslag kan nemen. Vandaar dat binnen dit werkpakket:

- a) De set van metadata gebaseerd wordt op reeds bestaande metadata, zoals de Lorenet richtlijnen;
- b) De leden van het werkpakket de uiteindelijke eindverantwoordelijkheid dragen en de eindbeslissing nemen. Natuurlijk zullen voorstellen gedaan worden en projectleden ruimte geven voor aanvullingen en opmerkingen.

Er zal natuurlijk binnen dit werkpakket consensus moeten worden bereikt over het te gebruiken vocabulaire en zal moeten worden bepaald welke velden verplicht zijn. Met name die metadata die specifiek toepasbaar zijn voor dit project. In ieder geval zal er een veld moeten komen waarmee kan worden aangegeven tot welke “verzameling” het materiaal behoort (wiskunde, taal, acculturatie) en een veld t.b.v. de branding van het materiaal.

Deel b. Technische gedeelte

Beschikbaar maken van de materialen

Dit deelwerkpakket behelst het vullen van de repository en de presentatie van de materialen via Internet. Voor dit project zal gebruik worden gemaakt van de E-Merge repository bij de TU Delft. Instellingen kunnen hun materiaal rechtstreeks in de E-Merge repository plaatsen, of in hun eigen instellingsrepository, waarbij vanuit de E-Merge repository naar de materialen wordt gelinkt. De presentatie van het materiaal aan de instellingen zal gebeuren via een website of via een elektronische leeromgeving. Daarnaast wordt binnen dit deelwerkpakket een link gerealiseerd van de e-merge repository naar Lorenet.

Taken zijn:

1. Het opzetten en inrichten van een repository “acculturalisatie” op basis van Hive; (binnen de E-Merge omgeving)
2. Realiseren van een geschikte invoertemplate (zit ook voor een deel in A2)
3. Realiseren koppeling naar Lorenet
5. Koppelen van de repository met deze Typo 3 website (ervaring is al opgedaan met het NKBW project)
6. Inbreng van expertise bij het vaststellen van de metadataset en de wijze van presentatie
7. Opstellen van de benodigde documentatie.

In dit pakket wordt gebruik gemaakt van reeds bestaande expertise:

1. Binnen de TUD is veel ervaring opgedaan met het ontwikkelen en beheren van een repository voor het NKBW. Het toeval wil dat binnen de eerste ronde van het NAP een vervolgproject van start gaat. Expertise wordt uitgewisseld;
2. Contact wordt gelegd met (expert binnen) SURFfoundation waar expertise is rondom Lorenet.

n.b. Zie beschrijving werkpakket 3 voor de relatie wp2 en wp3.

Betrokkenen

- Hogeschool Zuyd: John Leeuwen (werkpakketmedewerker), Marleen van der Laan (werkpakketleider deelpakket 1);
- Tu Delft: Peter Bijleveld (werkpakketleider deelpakket 2), Derrick Sambo, Ardi Nonhebel werpakketmedewerker);
- NHTV: Sylvia Hermans

Organisatie van de deel-werkpakketten

- Ongeveer eenmaal per maand is er een bijeenkomst, voorbereid en voorgezeten door de werkpakketleider.
- De werkpakketleider rapporteert aan het projectteam en stemt werkzaamheden af.
- Projectbreed gebruiken we Surfgroepen. WP2 heeft daarin een subsite. Elke projectmedewerker heeft toegang en kan zien hoe we vorderen.

Activiteitschema

De volgende activiteiten voor wp2 zullen worden uitgevoerd waarbij ook de deelactiviteiten zijn beschreven.

Hoofdactiviteit	Deelactiviteit	Deliverable	Toetscriterium	Wanneer	Wie verantw	Uren WPL
1. Verzameling materialen gerubriceerd naar: - Acculturatie - Deficiënties wiskunde - Deficiënties taal	1.1 Inventariseren en verzamelen per instelling 1.2 Presenteren van materialen/module aan elkaar 1.3 vaststellen op welke wijze de materialen beschreven worden m.b.t. doel, doelgroep en gebruik materiaal. 1.4 vaststellen selectiecriteria 1.5 Selecteren van materialen op geschiktheid voor gebruik.	Gerubriceerde verzameling materialen op gebied van: - acculturatie (1.1) - deficiënties wiskunde (1.2) - deficiënties taal (1.3)	Heldere rubricering	dec '08	Marleen	470
2. Vaststellen van set van metadata	2.1 Onderzoek naar de mogelijkheden m.b.t. set van metadata in overleg met TU Delft 2.2 Presentatie van te hanteren set 2.3 Vaststellen van set van metadata	Set van metadata (1.4)	- voldoet aan Lorenet richtlijnen;	dec '08	Marleen	100
3. Technische aanpassing	3.1 Repository aanmaken 3.2 Implementeren metadata schema 3.3 Koppelen metadata schema aan repository 3.4 Invoertemplate maken voor invoer metadata en uploaden van content (de learning objects) 3.5 Beschikbaar stellen aan de pilot instellingen tbv invoer van de materialen. 3.6 Aanmaken website. 3.7 Toegankelijk maken van de gegevens via zoekmachine	- Online repository - Invoer template (2.1) - Webgebaseerde interface (2.2) - Opzoekbaar via Lorenet of anders (2.3)	- repository toegankelijk voor deelnemers aan de pilot; - werkende invoer template - voor deelnemers toegankelijke website; - Gegevens doorzoekbaar via zoekmachine.	mrt '09	Peter	420
4. Beschrijven van verzamelde materialen met set van metadata en beschikbaar stellen	4.2 Beschrijven van materialen met set van metadata door de partners 4.2 Overleg en afstemming van beschreven materialen 4.3 Beschikbaar stellen	Verzameling van materialen met metabeschrijving. Dit is een deliverable van wp3 (2.2 en 2.3)	- beschreven met de beschikbare templates; - materialen toegankelijk via repository;	mei '09	Marleen	80
5. Bijeenkomsten en Communicatie resultaten WP 2	5.1 Afstemming met WP3 en WP 4 5.2 Organiseren van een werkbijeenkomst waarin de materialen worden gepresenteerd.	Gezamenlijk bijeenkomsten; Website; Interne nieuwsbrief		jun '09	Marleen	180
6. Rapportage	Tussenrapportages Eindrapportage	Regelmatige beschrijving activiteiten		elke maand	Marleen & Peter	51
Totaal						1301

Planning

	9-08	10-08	11-08	12-08	1-09	2-09	3-09	4-09	5-09	6-09	7-09	8-09	9-09	10-09	11-09	12-09	1-10	2-10	3-10	4-10	5-10	6-10	7-10	8-10	
1. Verzameling materialen																									
1.1	■	■	■																						
1.2				■																			■	■	■
1.3				■																					
1.4					■																				
1.5					■																				
2. Vaststellen van set van metadata																									
2.1		■	■																						
2.2				■																					
2.3					■																				
3 Technische aanpassing																									
3.1					■	■																			
3.2					■																				
3.3					■																				
3.4						■	■																		
3.5						■																			
3.5							■	■																	
3.6							■																		
3.7							■																		
4. Beschrijven van verzamelde materialen met set van metadata en beschikbaar stellen																									
4.1								■	■																
4.2								■	■																
4.3								■	■																
5. Bijeenkomsten en Communicatie resultaten WP 2																									
5.1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5.2																									
6. Rapportage																									
6.1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Inzet uren

In onderstaande tabel is het totaal aantal te besteden uren voor wp2 weergegeven.

		Hs Zuyd	NHTV	TUD	rest	Totaal	Kosten
Act. 1	Verzameling materialen	40 (John) 90 (John/Marleen)	40 (Sylvia Hermans) 60	40 (Peter)	200(*)	470	
Act. 2	Vaststellen van set van metadata	40 (John/Marleen)	40 (Sylvia Hermans)	20 (Peter)		100	
Act. 3	Technische aanpassing			420 (Derrick/Ardi)		420	
Act. 4	Beschrijven en beschikbaar stellen	40 (John)	40 (Sylvia Hermans)			80	
Act. 5	Bijeenkomsten & Communicatie resultaten	60 (Marleen)	60(Sylvia Hermans)	60 (Peter)		180	
Act. 6	Rapportage	20 (Marleen)	10 (Sylvia Hermans)	20 (Peter)		51	
Totaal		290	250	560	200	1301	97500
Materi							14599

aal (**)							
Totaal							112.099 euro

n.b. De uren voor werkpakket management wp2 (91 uur HsZuyd; 91 uur TUD) zijn opgenomen bij Werkpakket 1
 (*) Deze 200 uren zijn voor alle betrokken instellingen. Zij hebben uren gekregen om de materialen in een repository te beschrijven.

(**) Kosten zijn voor repository-materiaal bewerken; materiële kosten repository e.a.

Werkpakket 3. Pilots

Iedere betrokken projectinstelling voert één pilot uit. De pilots kunnen plaatsvinden in verschillende vakgebieden (bèta, gamma of alpha) of op verschillend niveau (bachelor of master). De pilots zullen met name op het gebied van acculturatie overeenkomen.

In dit werkpakket zijn de coördinatoren van de instellingen en de pilotcoördinatoren erg belangrijk, zij zien er op toe dat de pilots goed verlopen, en dat de informatie-uitwisseling met de andere werkpakketten op tijd en naar wens is.

In hoofdstuk 11 is de *startinformatie van alle 9 pilots* beschreven.

Doel van het werkpakket

Het opzetten, uitvoeren, evalueren en beschrijven van 9 pilots op de projectinstellingen.

Resultaten van het werkpakket

1. 9 beschrijvingen van de opzet van elk van de 9 online pilots

Elke pilot wordt voor de uitvoering beschreven volgens een vaste format, waarin in ieder geval de volgende elementen aanwezig zijn

- Doelstellingen
- Doelgroep
- Beoogde activiteiten en informatie over de uitvoering
- Planning
- Wijze van evaluatie

2. Beschrijvingen van programma's en materialen op het gebied van acculturatie en van wegnemen van deficiënties.

Iedere partner levert een beschrijving van de programma's en materialen waarover men beschikt en die in de pilots ingezet kunnen worden, volgens een vaste format. Iedere beschrijving bevat in ieder geval de volgende elementen:

- Vakgebied
- Format (Word document, Blackboardcursus etc):
- Omvang (studie-uren of ECTS):
- Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.)

Op basis van deze beschrijvingen kan tevens een algemene aanpak worden gegenereerd.

3. 9 evaluatierapporten .

Over elke pilot wordt gerapporteerd over het proces van uitvoering en de evaluatie van de uitvoering. Volgens een vaste format. Om ervaringen en resultaten beter met elkaar te kunnen vergelijken zal ieder evaluatierapport een beschrijving van de uitvoering bevatten, waarin afwijkingen tov beoogde uitvoering worden gesignaleerd en gemotiveerd.

4. Technische handleidingen en overige instructie voor uitvoering van de online pilots

Afhankelijk van de ICT-toepassingen die in iedere pilot zullen worden ingezet, zullen handleidingen en instructiemateriaal worden vervaardigd of bestaande handleidingen worden aangepast aan de behoeften van de doelgroep. Deze handleidingen geven ondersteuning en inzicht in hoe de pilots ook door anderen en in andere situaties kunnen worden uitgevoerd.

5. 9 revisieplannen

Tijdens het project zullen de pilots minimaal een keer zijn uitgevoerd en geëvalueerd. Op basis van de evaluatieuitslagen is het van belang dat een revisieplan wordt opgesteld. Bij sommige pilots kan de revisie worden doorgevoerd en een tweede revisieplan worden opgesteld. Bij andere pilots blijft het bij een eerste revisie.

Plan van aanpak

Allereerst zal een format voor de beschrijving van de pilots worden opgeleverd. De instellingscoördinatoren zullen in overleg met de betrokkenen bij de pilots de formats invullen en in SURF-groepen beschikbaar stellen (resultaat 1). Het NUFFIC zal adviseren bij de opzet en de ontwikkeling van de pilots aan de hand van de opgeleverde beschrijvingen. Contacten tussen het NUFFIC en de instellingen zullen via de projectmanager lopen.

Vervolgens zal een format worden opgeleverd voor de beschrijving van programma's en materialen. De instellingscoördinatoren zullen in overleg met de betrokkenen bij de pilots de formats invullen en in SURF-groepen beschikbaar stellen (resultaat 2). Hierbij zal er veel contact zijn bij werkpakket 2, waarin het materiaal dat in de pilots wordt ingezet verzameld, geselecteerd en beschreven wordt. De uitvoering van de pilots is echter in tijd niet afhankelijk van het opleveren van de resultaten voor wp2, omdat in een aantal gevallen instellingen voorafgaand aan of tijdens de pilot nieuw materiaal moeten ontwikkelen of het beschikbare materiaal moeten aanpassen. Er zal natuurlijk zoveel mogelijk worden gebruik gemaakt van al bestaande, eigen of door andere partnerinstellingen ontwikkeld materiaal, die al via de repository voor gebruik is ontsloten.

Tijdens de uitvoering van de pilots zullen pilotcoördinatoren en instellingscoördinatoren afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke beschrijving noteren, en die vervolgens verwerken in het evaluatierapport (resultaat 3).

Handleidingen en ander instructiemateriaal dat in de loop van de pilot worden ingezet zullen na afloop van de pilot via de repository beschikbaar worden gesteld. Dit materiaal zal op basis van de evaluatie van de pilot zonodig eerst worden aangepast. Hiervoor zal er contact zijn met de projectleiders van WP2 (resultaat 4). Tenslotte zal een nieuw pilotbeschrijving worden opgesteld, op basis van de resultaten van de eerste pilot (resultaat 5). Ook in de pilot nieuw ontwikkeld materiaal zal worden beschreven en via de repository beschikbaar worden gesteld (resultaat 2).

Relatie werkpakket 2 en werkpakket 3

Werkpakket 2 en 3 hebben met name in het begin en aan het einde van het project veel met elkaar te maken. Dit met name op het gebied van het verzamelen van materiaal en het vullen van de repository.

De pilots stellen aan het begin van het project reeds bestaande materialen ter beschikking (zie hst 11). Aangezien een volledig ontwikkelde repository voor dit project nog niet beschikbaar is, zullen in eerste instantie de materialen tijdelijk in bijv. een surfgroep beschikbaar komen. In de loop van de tijd is de repository opgesteld, en kunnen de (het project) bestaande en ontwikkelde materialen vanuit de pilots beschikbaar worden gesteld in de aan dit project gerelateerde repository.

Betrokkenen

Pilotcoördinatoren van alle negen instellingen.

Werkpakketleider.

Het NUFFIC zal adviseren bij de ontwikkeling van de negen pilots.

Organisatie van het werkpakket

WP3leider en de pilotcoördinatoren hebben regelmatig contact met elkaar in (online) bijeenkomsten, via SURFGroepen en via mail. Het Nuffic opereert als externe partij en zal afzonderlijk contact opnemen met de pilotcoördinatoren om ze inhoudelijk te adviseren over de opzet van de pilots.

Activiteitschema

NB: Activiteit 1.1, 2.1 en 3.2 worden door WP3 leider uitgevoerd in de uren die voor projectmanagement beschikbaar zijn (zie tabel met WP3-management taken van WP3leider onder Hoofdactiviteit 7, formats) en zijn hier alleen opgenomen om een totaal beeld te geven van de activiteiten van WP3.

Hoofdactiviteiten	deelactiviteit	Deliverable	Toetscriteria	Wanneer	Wie verantw.	Uren
1. Pilots beschrijven	1.1 opstellen en beschikbaar stellen format 1.2 pilot beschrijven aan de hand van format	9 beschrijvingen	Volledigheid, duidelijkheid (zie format)	1.1 Sept 2008 1.2 Sept-nov 2008	WP3leider pilotcoördinatoren	540

2. Programma's en materialen die in de pilots worden ingezet beschrijven	2.1 opstellen en beschikbaar stellen format 2.2 materialen beschrijven aan de hand van format (*) 2.3 in de pilots ontwikkeld materiaal beschrijven aan de hand van format	beschrijvingen	Volledigheid, duidelijkheid (zie format)	2.1 Okt 2008 2.2 Okt 2008 - maart 2009 2.3 juni 2009 - dec. 2009	WP3leider pilotcoördinatoren	540
3. Pilots uitvoeren en evalueren	3.1 pilots uitvoeren 3.2 opstellen en beschikbaar stellen format evaluatie 3.3 evaluatierapport opstellen aan de hand van format 3.4 evt 2 ^{de} serie pilots uitvoeren	9 evaluatierapporten	Volledigheid, duidelijkheid (zie format)	3.1 dec. 08 - juni 09 3.2 maart 2009 3.3 maart 2009 - juni 2009 3.4 nov. 09 - juni 10	Pilotcoördinatoren WP3leider	1080
4. Handleidingen en instructiemateriaal voor pilots beschikbaar stellen	4.1 Handleidingen en instructiemateriaal voor pilots opstellen en inzetten 4.2 Handleidingen en instructiemateriaal voor pilots aanpassen op basis van resultaten pilot	Handleidingen en instructiemateriaal	Aanpassing na eerste pilot (zie evaluatierapport)	4.1 okt. 2008 - mei 2009 4.2 sept 2009 - dec. 2009	Pilotcoördinatoren	360
5. Pilots reviseren	5.1 oude beschrijving pilot aanpassen op basis van evaluatierapport	9 revisieplannen	Volledigheid, duidelijkheid (zie format)	5.1 sept 2009 - dec. 2009	Pilotcoördinatoren	360
6. Aan projectbijeenkomsten deelnemen en resultaten WP3 bekendmaken	6.1 deelname aan projectbijeenkomsten	Deelname aan min. 4 bijeenkomsten	aanwezigheid	Sept 08 juni '09 jan '10 juni '10	Pilotcoördinatoren	630
Totaal uren						3510
Totale uurkosten						263.250
Totale kosten						263.250

(*) In wp2 zijn uren gereserveerd om de materialen te beschrijven.

Planning

	9-08	10-08	11-08	12-08	1-09	2-09	3-09	4-09	5-09	6-09	7-09	8-09	9-09	10-09	11-09	12-09	1-10	2-10	3-10	4-10	5-10	6-10	7-10	8-10	
1.1																									
1.2																									
2.1																									
2.2																									
2.3																									
3.1																									
3.2																									
3.3																									
3.4																									
3.5																									

Werkpakket 4. Duurzaamheid en Disseminatie

Doel

Doel van dit werkpakket is het bekend maken & verspreiden van de projectresultaten van dit project en het blijvend beschikbaar maken van deze resultaten voor het Nederlandse hoger onderwijs.

Resultaten van het werkpakket

- 1 PR-plan en de daaruitvloeiende resultaten als:
  - artikelen, presentaties etc.
  - handleidingen of instructietips op het gebied van onderwerpen gerelateerd aan het project zoals e-coaching, afstandsonderwijs, acculturatie, open content
  - beschreven good practices
- 2 Werkconferenties
- 3 Website voor externen
- 4 Disseminatieplan
- 5 Exploitatieplan

Plan van aanpak

- Zorgen voor informatieverspreiding tijdens de projectperiode volgens de eisen die daaraan worden gesteld voor het bekendmaken en verspreiden van - informatie over - (deel-)resultaten van het project. Het project onderkent het belang van de verspreiding van de resultaten en practices via de Nuffic-netwerk omdat dit netwerk een groot bereik kan hebben en omdat dit netwerk doorgaans niet bespeeld wordt met dit soort informatie. Onder meer zullen de volgende activiteiten worden beschreven en uitgevoerd:
  - Presentaties over het project op onder meer Surf Onderwijsdagen, EAIE (European Association of International Education (<http://www.eaie.org>)).
  - Publicaties van enkele tijdschriftartikelen over de resultaten van de pilots en de manier waarop anderen hier gebruik van kunnen maken. Te noemen zijn: Tijdschrift voor Hoger Onderwijs; Journal of Higher Education; Journal of Studies in International Education; International Education Journal; Onderzoek van Onderwijs.
  - Beschreven good-practices publiceren
- Gedurende het project worden een viertal werkconferenties georganiseerd. De werkconferenties zijn met name bedoeld om informatie en expertise uit te wisselen, (deel-)resultaten te presenteren, face-to-face de betrokkenen te leren kennen, vervolg afspraken te maken etc. De werkconferenties staan open voor externen. De laatste werkconferentie betreft de slotconferentie.
- In de lucht brengen en houden van een website waarop externen de projectvorderingen kunnen volgen. Via deze site zal ook een toegang worden gemaakt naar de materialen in de repository.
- Opstellen van een disseminatie- en een exploitatieplan voor duurzame ontsluiting van de materialen, inclusief een financieel overzicht van de kosten die gemoeid zijn met het operationeel houden van de resultaten.
  - In dit project zal worden aangesloten bij de infrastructuur van WIZMO en Open Courseware, omdat hiermee al goede ervaringen zijn opgedaan en er kennis en expertise beschikbaar is. Om continuïteit te garanderen streven we ernaar dat het deficiëntiemateriaal beschikbaar wordt gesteld als Open Content. Dit betekent dat anderen het materiaal mogen gebruiken en aanpassen voor eigen (her)gebruik en dat anderen het ook mogen blijven gebruiken, ook al zou een instelling zich terugtrekken. Dit betekent dus ook dat wanneer een instelling zich terugtrekt, de materialen beschikbaar blijven. Bovendien betekent het dat de nieuwe materialen, na afloop van het project, ook beschikbaar worden gesteld. Bij al het beschikbaar gestelde materiaal (oorspronkelijk of aangepast) blijft de afkomst herkenbaar. Het materiaal zal gepubliceerd worden onder "creative commons" licentie (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/deed.nl>).
  - De materialen in de repository zullen - zoveel mogelijk - als open content beschikbaar worden gesteld en via lorennet worden ontsloten, om landelijke toegankelijkheid te bewerkstelligen. Tijdens de projectperiode wordt gebruik gemaakt van de e-merge repository. Na de projectperiode vindt migratie plaats naar een productie repository. Het technische en functionele beheer komt voor de duur van 5 jaar in handen van E-merge. Voor het technisch beheer kan, indien nodig, uitgeweken worden naar een commerciële partner, bijvoorbeeld STOAS. Het technische applicatiebeheer van de Open Courseware repository van de TU Delft ligt, naar tevredenheid, bij STOAS. Een link met Lorennet zorgt voor landelijke toegankelijkheid en continuïteit.
- Zorgdragen voor ondersteuning van kennis en expertise tijdens de projectperiode. Daarbij wordt gebruik gemaakt van expertise op het gebied van acculturatie en op het gebied van repositories. Voor acculturatie en internationaal onderwijs werkt de Nuffic mee als adviseur in het project. Zij hebben

veel expertise op het terrein van de instroom van buitenlandse studenten, en op het gebied van internationale vraagstukken & mobiliteit. Daarnaast zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de expertise die reeds in de instellingen aanwezig is. Hiertoe wordt een expertise pool opgesteld, beginnende bij de personen die reeds bekend zijn of gerelateerd zijn aan dit project (Leendert van Gastel; Hans Beldhuis e.a.). De ontwikkelde kennis en expertise wordt vastgelegd en verspreid. Tevens draagt bij het bij aan de duurzaamheid van de gerealiseerde projectresultaten. Waar nodig zullen gelegenheden worden georganiseerd over specifieke onderwerpen voor specifieke en/of kleine doelgroepen ter bevordering van de kwaliteit van het project en haar resultaten.

- Tot slot is een zogenaamde 'vrije ruimte' gecreëerd. Deze zal tijdens de projectperiode worden ingevuld en dient ervoor om de projectresultaten op een adequate manier onder de aandacht te brengen. Te denken valt aan een filmverslag of een brochure. Een en ander is afhankelijk van de aard van de projectresultaten, de aandacht die het onderwerp krijgt door ontwikkelingen buiten het project om waar we dan op kunnen inspringen.

Betrokkenen

HvA: Marianne Kok, Siem Wokke, Maarten Noom, Peter J. Dekker (werkpakketleider)

Universiteit Leiden: Henriette van Vredenburg

Haagse Hogeschool: Jan Brouwer

Organisatie van het werkpakket

Ongeveer eenmaal per 2 maanden is er een bijeenkomst, voorbereid en voorgezeten door de werkpakketleider. De werkpakketleider rapporteert aan het projectteam en stemt werkzaamheden af.

Projectbreed gebruiken we Surfgroepen. WP4 heeft daarin een subsite. Elke projectmedewerker heeft toegang en kan zien hoe we vorderen.

Binnen WP4 worden tweetallen of drietallen gevormd die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de hoofdactiviteiten (m.u.v. activiteit 9, zie activiteitenschema).

Activiteitschema

De volgende activiteiten zullen worden uitgevoerd met de beschreven deliverables als resultaat.

Hoofdtypeactiviteit	Deelactiviteit	Deliverable	Toetscriterium	Wanneer gereed	Wie verantwoord	Uren WP
1. Informatieverspreiding Bewerken van relevante informatie, verspreiding etc.	1.1. PR-plan maken 1.2. Content verzamelen 1.3. Content in gewenste vorm brengen voor de projectwebsite, voor een presentatie, voor professionaliseringsactiviteiten etc., in de vorm van handleidingen, powerpoint, good practices, etc. 1.4. Inhoudelijke moderatie van de website 1.5. Artikelen schrijven /presentaties verzorgen	1.1. PR-plan 1.3. Content 1.4. Materiaal op de website 1.5. Artikelen / presentaties	1.1. Alle relevante doelgroepen geïdentificeerd, haalbaar, eenduidig 1.3. Inhoud is toegesneden op doelgroep & gebruik, herkenbare lay-out, bruikbare informatie 1.4. Herkenbare lay-out, bruikbare informatie, materiaal wordt naar tevredenheid 'afgenomen'. 1.5. Inhoud is toegesneden op doelgroep, herkenbare lay-out, bruikbare informatie volgens doelgroep	1.1. Okt. '08 1.3. pm 1.4. pm 1.5. pm	Peter D.	180
2. Werkconferenties Feedback organiseren naar en vanuit het project	2.1. Werkconferentie voorbereiden 2.2. Werkconferentie uitvoeren 2.3. Resultaten van de werkconferentie vastleggen, beschikbaar maken voor verspreiding, en verspreiding organiseren	2.3. Vastgelegde resultaten (schriftelijk, video, ppt, etc.)	2.3. Feedback ligt in bondige & praktische vorm bij de bedoelde betrokkenen, betrokkenen gebruiken het bij hun werkzaamheden.	3 weken na afloop van elke werkconferentie	Peter D.	300
3. (project-)Website In de lucht brengen en houden van een projectwebsite	3.1. Ontwerp & technische voorbereiding 3.2. Prototype, realisatie 3.3. Verfijning 3.4. Overdracht in staande organisatie(s)	3.1. Voorstel 3.2. Website 3.3. Website V2 3.4. Beheerplan	3.1. Bondig, overzichtelijk, geïdentificeerde betrokkenen kunnen ermee aan de slag, technische voorwaarden zijn gerealiseerd. 3.2/3.3. Overzichtelijk, aantrekkelijk, 3.4. Bondig, overzichtelijk, Emerge kan er de komende drie jaren mee vooruit.	3.1. nov. '08 3.2/3.3. jan. '09 3.4. juli'10	Peter D.	100
4. Toekomst Initiatie, coördinatie, en opstellen van het disseminatie- en het exploitatieplan	4.1. Verkenning 4.2. Uitwerking 4.3. Feedback/review & bijstelling van de twee plannen 4.4. Uitvoering van de beschreven acties	4.2. Concept versie 4.3. plannen versie n	4.2. Actoren, factoren en hun relaties zijn bekend en in concept beschreven. 4.3. Overzichtelijk, uitputtend, eenduidig, geaccordeerd door betrokkenen	4.2. sept. '09 4.3. jan. '10	Peter D.	120
5. Expertisepool	5.1. inventarisatie houden van beschikbare en gewenste expertise, binnen project 5.2. Opzetten van een eenvoudig kennismanagementsysteem: welke persoon welke vragen kan en wil beantwoorden (binnen project)	5.2. Kennismanagementsysteem	5.2. Overzichtelijk, uitputtend, bruikbaar	5.2. feb.'09	Peter D.	60
6. Vrije ruimte Voor realisatie van bijzondere disseminatie activiteiten als de situatie daar om vraagt	Onder voorbehoud: filmverslag, brochure, etc.			pm	Peter D.	120
7. Rapportage WP4	7.1 Tussenrapportages Eindrapportage	7.1. Regelmatige beschrijving van activiteiten & plannen		maandelijks	Peter D.	40

Planning

	9-08	10-08	11-08	12-08	1-09	2-09	3-09	4-09	5-09	6-09	7-09	9-09	10-09	11-09	12-09	1-10	2-10	3-10	4-10	5-10	6-10	7-10	8-10
--	------	-------	-------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------	-------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------

1. Informatieverspreiding

1.1																								
1.2																								
1.3																								
1.4																								
1.5																								

2. Werkconferenties

2.1																								
2.2																								
2.3																								

3. Projectwebsite

3.1																								
3.2																								
3.3																								
3.4																								

4. Toekomst

4.1																								
4.2																								
4.3																								
4.4																								

5. Expertise

5.1																								
5.2																								

6. Vrije ruimte

6.1																								
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

In onderstaande tabellen is het totaal aantal te besteden uren & financiële middelen van wp4 weergegeven.

tabel 1: activiteitenoverzicht

		HvA	HH	UL	Totaal	Kosten
act. 1	Informatieverspreiding	80	50	50	180	
act. 2	Werkconferenties	100	100	100	300	
act. 3	Website	50	50	0	100	
act. 4	Toekomst	60	20	40	120	
act. 5	Expertisepool	20	20	20	60	
act. 6	Vrije ruimte	40	40	40	120	
act. 7	Rapportage	20	10	10	40	
act. X.	WP-bijeenkomsten	72	24	24	120	
	totalen	441,8	314	284	1040	78.000 euro

tabel 2: Materiele kosten

kosten voor website, logo, boekje, etc.	€ 11.000,00
kosten 4x werkconferentie (zaalhuur; PR, posters, conferentiemateriaal, e.a.)	€ 20.000,00
kosten voor vrije ruimte (reservering)	€ 9.000,00
Totaal	€ 40.000,00

- Bij act. 9. Rapportage: De uren voor werkpakketmanagement wp4 (91 uur, HvA) zijn opgenomen bij Werkpakket 1
- Bij act. X.WP-bijeenkomsten: WP 4 bestaat uit 6 personen waarvan er voor 5 personen uren zijn begroot voor deelname aan WP-bijeenkomsten (de WP-leider schrijft deze uren op WP-management via WP1). Elke bijeenkomst vergt 4 uur aan inzet. We voorzien 12 bijeenkomsten (over 2 jaar, vergt in totaal 240 uur) waarvan de helft op deze begrotingspost geschreven kan worden. De andere helft van de benodigde inzet wordt op een inhoudelijke begrotingspost geschreven waar de medewerker bij betrokken is.

Werkpakket 5. Effectmeting

Doel:

Het meten van de kwaliteit van de verschillende acculturatie-programma's bij de instellingen en het effect ervan op de acculturatie van deelnemende studenten, zodat valide uitspraken kunnen worden gedaan.

Deze leermomenten zijn niet alleen van belang voor de desbetreffende instelling maar ook voor toekomstige instellingen die van start willen gaan met acculturatieprogramma's. Het is algemeen bekend dat men veel leert van goede en slechte ervaringen van andere implementatietrajecten.

Resultaten van het werkpakket

Het resultaat van het werkpakket is een eindrapportage (inclusief een evaluatie van het project), dat in de vorm van een artikel zal worden ingediend bij een wetenschappelijk tijdschrift zoals *Onderwijsinnovatie* of *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*.

Daarvoor zijn enkele (tussen)resultaten nodig, namelijk het ontwikkelen van vijf meetinstrumenten, en het opleveren van drie tussentijdse artikelen. Deze drie tussentijdse artikelen beschrijven de resultaten van de effectmeting. Het vierde artikel is de inhoud van de eindrapportage. In totaal zullen er dus vier artikelen worden opgeleverd.

Plan van Aanpak

De deelnemende instellingen zullen worden gevraagd bij het inrichten van de pilot rekening te houden met de toetsingscriteria voor het vormgeven van een online didactische omgeving voor acculturatie. Bij de selectie van de verschillende modules zal met deze criteria rekening worden gehouden. Tevens zal er in samenwerking met de andere instellingen een geïntegreerd meetinstrumentarium ontwikkeld en afgenomen worden. Dit geïntegreerd meetinstrumentarium zal worden gebaseerd op vier centrale vragen uit de effectmeting, namelijk:

1. Hebben de studenten het idee dat ze een beeld hebben over de samenwerking, over de manier van studeren aan een HO-instelling?
2. Hebben de studenten het idee dat zij beter kunnen aansluiten en participeren in het Nederlandse onderwijs?
3. In hoeverre voelen de buitenlandse studenten zich beter voorbereid op hun studie in Nederland?
4. In hoeverre presteren de buitenlandse studenten ook beter nadat ze hebben deelgenomen aan de pilots?

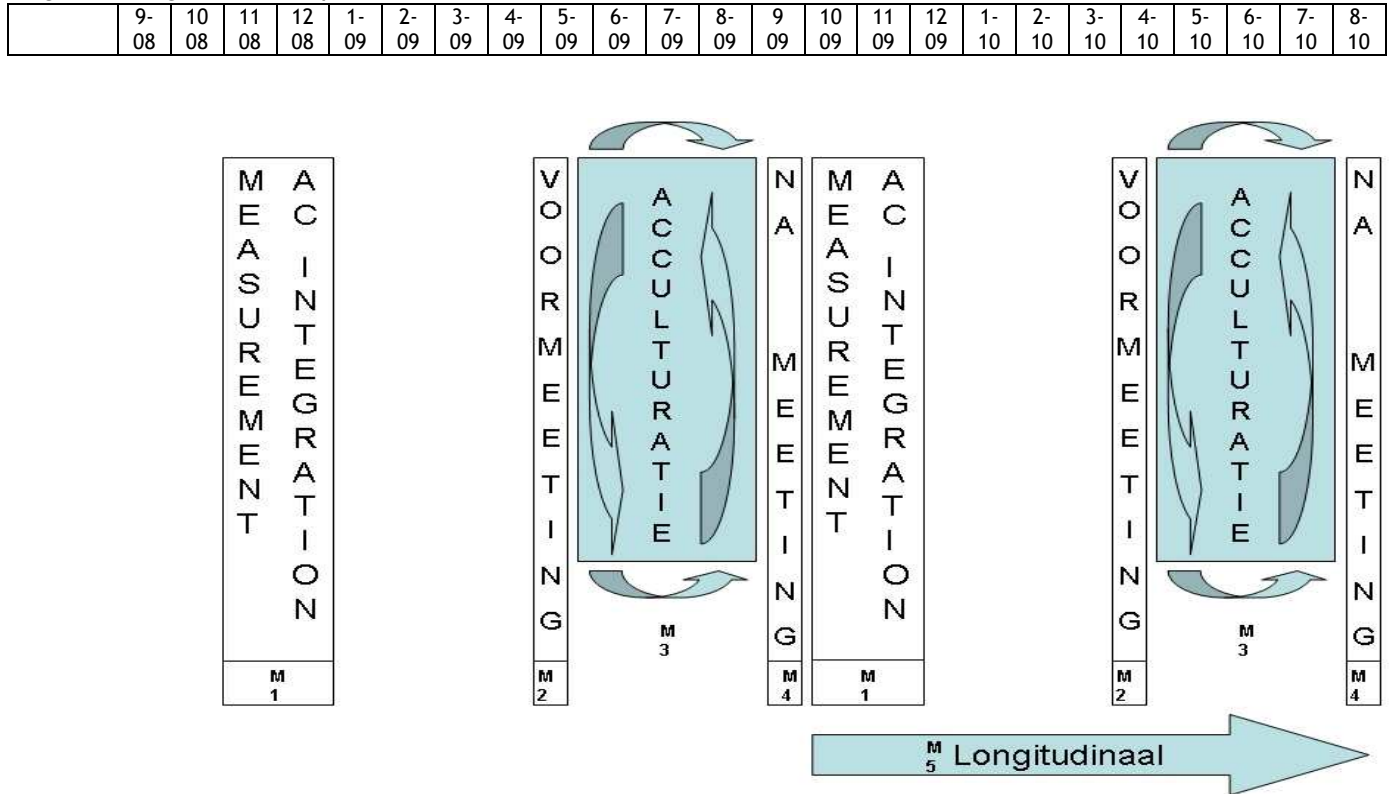
Naast bovenstaande kunnen cognitieve/sociale indicatoren wijzen op een verbeterde integratie van buitenlandse studenten. Hier wordt in een beperkt aantal pilots aandacht besteed.

Om de vragen te kunnen beantwoorden, zullen er vier meetinstrumenten toegepast en afgenomen worden. In figuur 1 staan de metingen in volgorde visueel weergegeven. Aangezien de metingen van de pilots afhangen, zal de planning ervan aan de planning van elke pilot worden gekoppeld. De leden van werkpakket 5 zullen de meetinstrumenten gezamenlijk ontwikkelen en waar nodig aanpassen aan de lokale context van een instelling zonder dat dit ten kosten gaat van vergelijkbaarheid van de resultaten over alle instellingen. Er wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk reeds bestaande vragenlijsten te gebruiken om enerzijds de ontwikkelingskosten te minimaliseren en anderzijds aan te sluiten bij bestaand onderzoek. Voor de validatie van de resultaten is het belangrijk dat dezelfde instrumenten bij alle instellingen zullen worden afgenomen. Op deze manier kunnen de verschillende pilots en resultaten met elkaar vergeleken worden.

Meetinstrument 1 Academische Integratie (M1) zal op twee momenten worden afgenomen: Voorafgaand aan alle pilots zal onder alle reguliere studenten waar de pilot zal worden geïmplementeerd een nulmeting worden afgenomen. Vervolgens zal het instrument in het tweede projectjaar opnieuw onder zowel reguliere als pilotdeelnemers worden afgenomen zodat vastgesteld kan worden of de pilotdeelnemers beter geïntegreerd zijn.

Het meetinstrument is een vragenlijst gebaseerd op een aangepaste variant van het Student Adaptation to College Questionnaire (Baker & Siryk, 1999) in combinatie met de vragenlijst van het project M.A.S.T.E.R. (Rienties, Luchoomun, Giesbers, & Virgailaite-Meckauskaite, 2008), die 5 kernprobleemgebieden op aansluitingsproblematiek meet en gevalideerd is bij 4 Europese universiteiten.

Figuur 1 Volgorde van implementatie meetinstrumenten.

Meetinstrument 2 Voorkennis (M2) zal de perceptie van deelnemende studenten meten met betrekking tot de betreffende pilot, samenwerking, de manier van studeren, hun voorbereiding en aansluiting aan het Nederlandse HO.

Meetinstrument 3 Sociale en cognitieve ontwikkeling (M3) zal in een aantal pilots de ontwikkeling van de pilotdeelnemer in de cursus op gebied van sociale en cognitieve ontwikkeling meten. Het gaat hierbij om de percepties van sociale en cognitieve ontwikkelingen, waarbij bijvoorbeeld gebruik gemaakt kan worden van reeds gevalideerde instrumenten (e.g. Rienties, Tempelaar, Waterval, Rehms, & Gijsselaers, 2006; Van den Bossche, Gijsselaers, Segers, & Kirschner, 2006). Indien de data dit toestaat (bijvoorbeeld bij transcripten van discussies of bijdragen in WIKI door studenten in de pilot), dan zou een content analyse (e.g. Gunawardena, 1995; Veerman & Veldhuis-Diermanse, 2001) ook aantoonbaar kunnen vastleggen of er vooruitgang in sociale en cognitive ontwikkelingen is geboekt. Communicatie in vreemde talen in de pilots is mogelijk een bottleneck waardoor niet alle pilots geschikt kunnen zijn voor dergelijke analyse. Naast de pilot bij de Universiteit Maastricht wordt in overleg bepaald welke pilot(s) verder in aanmerking komt / komen.

Meetinstrument 4 Nameeting (M4) zal de leer- en/of acculturatie-winst van de pilot moeten meten als mede de tevredenheid van de pilotdeelnemers. Indien mogelijk zal de nameting dezelfde zijn als de voormeting (M2), waardoor de effectieve leerwinst van de pilot vastgesteld kan worden (Tempelaar et al., 2006). Daarnaast zal een algemeen tevredenheidsonderzoek moeten uitwijzen wat de sterke en verbeterpunten van de pilots zijn (Rienties et al., 2006; Wieland et al., 2007). Deze verbeterpunten kunnen vervolgens gebruikt worden in de opzet van de tweede ronde van de pilots in 2010.

Meetinstrument 5 Longitudinaal onderzoek (M5) zal de studieprestaties (kort termijn) en studiesucces (lange termijn) meten in het reguliere onderwijs, waarbij getracht wordt (waar mogelijk) om een quasi-experimentele controle-groep te vinden (Rienties, Tempelaar, Dijkstra, Rehm, & Gijselaers, In press). Aan de hand van hoeveelheid afgeronde tentamens als mede behaalde gemiddelde cijfer kan nagegaan worden of er naast tijdelijke leer- en acculturatie-effecten gemeten door meetinstrument 1, 2 en 4 ook structurele effecten zijn.

Betrokkenen

Dit werkpakket staat onder leiding van Bart Rienties van de Universiteit Maastricht. Daarnaast zijn ook in dit werkpakket betrokken: Susan Niemandsverdriet (Hogeschool Leiden) en Piet Kommers van de Universiteit Twente. Allen zijn betrokken (geweest) bij grootschalig onderzoek.

Activiteitschema

Hoofdactiviteiten	deelactiviteit	Deliverable	Wanneer	Wie verantw.	Uren PL
Meetinstrument 1 Academische Integratie	Opzet Meetinstrument 1	Integraal meetinstrument voor 9 instellingen	Sep - Okt 2008	UM	60
	Afnemen Meetinstrument 1	Dataverzameling	Sep - Dec 2008 Okt - Dec 2009		60
	Evaluatie Meetinstrument 1	Evaluatie en rapportage	Jan - Mrt 2009		40
	Communicatie	1 publicatie (e.g. Studies in Higher Education)	Apr - Mei 2009		25
Meetinstrument 2 Voorkennismeting	Opzet Meetinstrument 2	Integraal meetinstrument voor 9 instellingen	Feb - Apr 2009	HL	80
	Afnemen Meetinstrument 2	Dataverzameling	Gekoppeld aan pilot		60
	Evaluatie Meetinstrument 2	Evaluatie en rapportage	Afhankelijk van pilots, planning: Sep - Okt 2009		60
	Communicatie	Rapport	Afhankelijk van pilots, planning: Nov - Dec 2009		25
Meetinstrument 3 Sociale en Cognitieve ontwikkeling	Opzet Meetinstrument 3	meetinstrument voor een selectie van instellingen	Mrt - Mei 2009	UM	60
	Afnemen Meetinstrument 3	Dataverzameling	Gekoppeld aan pilot		60
	Evaluatie Meetinstrument 3	Evaluatie en rapportage	Gekoppeld aan pilot		60
	Communicatie	1 publicatie (e.g. Advances in Business Education and Training)	Afhankelijk van pilots, planning: Jan - Mrt 2010		20
Meetinstrument 4 Nameeting	Opzet Meetinstrument 4	Integraal meetinstrument voor 9 instellingen	Feb - Apr 2009	UT	60
	Afnemen Meetinstrument 4	Dataverzameling	Gekoppeld aan pilot		40
	Evaluatie Meetinstrument 4	Evaluatie en rapportage	Afhankelijk van pilots, planning: Oct - Dec 2009		40
	Communicatie	1 publicatie (e.g. Studies in Educational Evaluation)	Jan - Feb 2010		25
Meetinstrument 5 Longitudinaal onderzoek	Opzet Meetinstrument 5	Integraal meetinstrument voor 9 instellingen	Jun - Jul 2009	UT + HL	80
	Afnemen Meetinstrument 5	Dataverzameling	Gekoppeld aan pilot, in verband met verwerkingstijd tot uiterlijk Jul 2010		80
	Evaluatie Meetinstrument 5	Evaluatie en rapportage	Afhankelijk van		60

			pilots, planning: Jul - Sep 2010		
	Communicatie	1 publicatie (Tijdschrift voor Hoger Onderwijs)	Afhankelijk van pilots, planning: Jan - Maa 2010		40
6 Rapportage werkpakket					60
7 Bijeenkomsten en communicatie wp5				HL UT UM	185
Totaal uren					1280
Totale uurkosten					96.000
Totale kosten					96.000 euro

6. Risicoanalyse en -management

Het project onderkent de volgende risico's. Daarbij is beschreven welke maatregelen genomen kunnen worden om het risico te verkleinen c.q. de impact te minimaliseren.

1. Het delen van elkaars materialen in een repository

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
<p>In de bundel 'Hergebruik van materialen en methodieken' (e-learning research reeks, nr 9) wordt aangegeven dat binnen het hoger onderwijs het gevoel leeft dat er bij docenten (en medewerkers) weerstand bestaat tegen het hergebruik van (onderwijs) materiaal. Het slagen van dit project is mede afhankelijk van het feit dat er materiaal wordt gedeeld.</p>	<p>In dit project is het niet alleen een zaak van materialen halen, maar ook van materialen brengen. Iedereen heeft er belang bij om materialen te delen, aangezien deze materialen in de pilots hergebruikt kunnen worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten behoeve van de efficiëntie en toegankelijkheid checked werkpakket 'repositories' de kwaliteit van materialen middels een toets. Waar nodig wordt een selectie (set) maken. - Daarnaast verwachten we dat in het werkpakket pilot (wp3) langzamerhand door de instellingen een community gevormd wordt. Daarmee ontstaat het gevoel dat het belangrijk is materialen te brengen om op die manier ook materialen te kunnen halen. De projectleiding van dit pakket heeft daar een belangrijk aandeel in. - Vanaf het begin van het project zullen we stimuleren dat de instellingen het 'open content' principe ondersteunen. Daarbij brengen we onder de aandacht dat de materialen die ingebracht worden z'n herkenbaarheid blijven behouden: branding wordt benadrukt.

2. Het volgen van de online module, of het online programma, door buitenlandse studenten zoals in de pilot is ontwikkeld.

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
<p>Om iets te kunnen zeggen over de toegevoegde waarde van het acculturatie-aspect in een pilot, is het van belang dat buitenlandse studenten de module, of het programma volgen.</p> <p>a. De vraag is of binnen de pilots men buitenlandse studenten kan verplichten het acculturatie gedeelte te volgen. Soms gaat het de buitenlandse studenten alleen maar om het deficiëntiegedeelte, of het vakinhoudelijke gedeelte.</p> <p>b. Er is een kans dat er weinig (of geen) buitenlandse studenten een pilot-module van een instelling zullen volgen.</p> <p>c. De timing van het project past niet bij de timing van de instroomprocedure</p>	<p>Ad a. In het werkpakket pilots komt de vraag aan de orde of buitenlandse studenten wel of niet het acculturatie-gedeelte verplicht moeten volgen. Bij 'niet verplicht' moet de pilot er zorg voor dragen dat het gedeelte acculturatie wordt gevolgd/wordt doorlopen. De meest effectieve oplossing is het acculturatie-aspect koppelen aan het verplicht te volgen deficiënte programma (of een ander verplicht studieonderdeel).</p> <p>Ad b. Het risico van te weinig buitenlandse studenten in een pilot wordt opgevangen doordat negen instellingen meedoen. Naar schatting (zie hst 11) doen meer dan 150 studenten mee, waardoor uitkomsten van de effectmeting voldoende waarde hebben om iets te kunnen zeggen over het effect van de pilots.</p> <p>Ad c. De timing van de pilots zal verschillend. De tijd van het project echter overziens, zullen alle pilots minimaal 1x hun pilot kunnen uitvoeren.</p>

3. Het voortbestaan van de server repository

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
De repository die in dit project gebruikt zal worden (TUD/LEI) is een E-Merge repository. E-Merge zal zeker tot eind 2008 nog bestaan, en waarschijnlijk ook daarna. Mocht dit veranderen in het jaar 2009 dan zal daar van te voren op geanticipeerd moeten worden. Hierover is ook al in het gedeelte 'duurzaamheid' geschreven.	Het werkpakket 'duurzaamheid en disseminatie' zal er vanaf het begin zorg voor dragen dat er maatregelen worden getroffen ten aanzien van het gebruik van de E-Merge repository. Hierbij wordt contact gezocht met de penvoerder van E-Merge (TUD). Zij zijn verantwoordelijk voor een goede afhandeling. Verder kan vermeld worden dat op dit moment bij dat E-Merge genoeg reserves aanwezig zijn om een mogelijk probleem tijdens het project op te kunnen vangen. Daarnaast zorgt WP4 voor een exploitatieplan. Hierin wordt voor dit risico zorg gedragen.

4. ICT en tijd en geld

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
In de laatste weken is nogal in het nieuws geweest dat ICT-projecten vaak meer tijd, en dus meer geld kosten. Deadlines worden overschreden, of ICT-projecten mislukken. Vaak kom je met ICT-projecten onverwachte zaken tegen die je van te voren niet kon weten. Dit geldt met name bij ICT-projecten waar iets moet worden ontwikkeld. Daarvan is in dit project geen sprake. We maken gebruik van reeds bestaande repositories, materialen, methodieken. Echter, we moeten rekening houden met onverwachte knelpunten. Mochten er verschillende repositories (van de instellingen) aan elkaar gekoppeld moeten worden, dan is te voorzien dat dit meer tijd vergt dan ingeschat, ook al is dit feit ingeschat.	<ul style="list-style-type: none"> • Vanaf het begin van het project zullen we aan de orde stellen dat de instellingen het 'open content' principe ondersteunen. • Vanaf het begin van het project zullen we in het werkpakket 'repositories' heldere afspraken maken over gebruik, koppeling, zoeken van materialen. • Vanaf het begin van het project zullen we commitment vragen van alle betrokkenen over de manier waarop materialen worden opgeslagen in repositories en over de gehanteerde metadata. • Sommige partners hebben geen repository. Voor hen is een heldere uitleg nodig hoe de procedure functioneert met betrekking tot het aanleveren van materiaal.

5. Wederzijdse afhankelijkheid werkpakketten

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
Het werkpakket repository is een voorwaardelijk factor voor het werkpakket pilots. De kans bestaat dat het werkpakket repository nog niet afgerond (materialen beschikbaar stellen) is, terwijl de pilots al gaan beginnen (materialen halen).	Mocht de situatie ontstaan dat de pilots al starten terwijl er nog geen materialen beschikbaar zijn, dan is een mogelijke tussenoplossing om de materialen die instellingen beschikbaar stellen tijdelijk op surfgroepen te zetten.

6. Co-concurrentie

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
De betrokken instellingen staan in opmerkelijk verbinding met elkaar. Men gaat samenwerken in een project waarbij materialen en kennis wordt gedeeld. Dit vanuit de gedachte dat er een gemeenschappelijk belang is. De instellingen concurreren echter ook enigszins met elkaar. Instellingen willen een eigen profiel blijven houden,	Tijdens het project zal erop toe worden gezien (werkpakket 2) dat de materialen van de instellingen herkenbaar blijven (branding).

7. Uitval van partners

<i>Beschrijving</i>	<i>Risicomanagement</i>
De ervaring leert dat tijdens een langdurig project de mogelijkheid aanwezig is dat partners uitvallen.	<p>Mocht een pilot uitvallen, dan zal allereerst gekeken worden of binnen de betreffende instelling een andere pilot kan worden gevonden. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan heeft het project genoeg 'body' om toch onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de effecten.</p> <p>Bij uitval van partners die een werkpakket leiden, zal dit worden opgevangen door de andere partners. Er is voldoende expertise en capaciteit binnen de partnerinstellingen om deze uitval op te vangen.</p>

7. Kostenoverzicht

De begroting per werkpakket: materiële kosten en personele kosten.

	Begroting	kosten 35%	subsidie 65%	subsidiepercentage
	(A)			
Materiële kosten				
wp1 projectmanagement	€ 14.929,00	€ 5.225,15	€ 9.703,85	65%
wp1 projectmanagement	€ 3.000,00		€ 3.000,00	100%
wp2 Repository	€ 14.599,00	€ 5.109,65	€ 9.489,35	65%
wp3 Pilots				
wp4 Disseminatie en Duurzaamheid	€ 40.000,00	€ 14.000,00	€ 26.000,00	65%
wp 5 Effectmeting				
Totaal materiële kosten	€ 72.528,00	€ 24.334,80	€ 48.193,20	
Personele kosten				
WP1 werkpakketmanagement en instellingscoördinatie	€ 102.000,00	€ 35.700,00	€ 66.300,00	65%
WP2 Repository	€ 97.500,00	€ 34.125,00	€ 63.375,00	65%
WP3 Pilot	€ 263.246,00	€ 92.136,10	€ 171.109,90	65%
WP4 Disseminatie en Duurzaamheid	€ 78.000,00	€ 27.300,00	€ 50.700,00	65%
WP5 Effectmeting	€ 96.000,00	€ 33.600,00	€ 62.400,00	65%
Projectmanagement (max 7,5% totale projectkosten)	€ 52.129,00	€ -	€ 52.129,00	100%
Totaal personele kosten	€ 688.875,00	€ 222.861,10	€ 466.013,90	
Overige kosten				
Accountant	€ 2.500,00	€ 875,00	€ 1.625,00	65%
Onvoorzien (5%)	€ 33.248,00	€ 11.636,80	€ 21.611,20	65%
Overige personele kosten (reiskosten, communicatie en administratie)	€ 5.400,00	€ 1.890,00	€ 3.510,00	65%
Totaal overige kosten	€ 41.148,00	€ 14.401,80	€ 26.746,20	
Totaal projectkosten	€ 802.551,00	€ 261.597,70	€ 540.953,30	

De berekende uren per werkpakket, per instelling.

	wp1	wp2	wp3	wp4	wp5	totaal uren
Lei	354	40	390	330		1114
PMuren	696					696
HvA	171	40	390	380		981
HsZuyd	171	290	390			851
NHTV	80	250	390			720
UM	171	40	390		440	1041
UT	80	40	390		420	930
HHS	80	40	390	330		840
HsLei	80		390		420	890
TUD	171	561	390			1122
Total uren	2054	1301	3510	1040	1280	9185

De berekende kosten in euro's (bij 75 euro per uur) per instelling.

	personeelkst	reiskst	andere mat. kst	totaal	subsidie	instellingsbijdrage
Lei	83550	600	11697,33	95847,33	62296	33551,33
	52200		3000	55200	55200	
HvA	73575	600	11697,33	85872,33	55813	30059,33
HsZuyd	63825	600	11697,33	76122,33	49477	26645,33
NHTV	54000	600	11697,33	66297,33	43093	23204,33
UM	78075	600	11697,33	90372,33	58741	31631,33
UT	69750	600	11697,33	82047,33	53327	28720,33
HHS	63000	600	11697,33	75297,34	48940	26357,34
HsLei	66750	600	11697,33	79047,34	51378	27669,34
TUD	84150	600	11697,33	96447,34	62688	33759,34
Totaal	688.875	5.400	108.276	802.551	540.953	261.598

9. Stuurgroepleden

Voorzitter stuurgroep: Marc Dupuis (Universiteit Leiden)

(dr) Marc Dupuis (1953) is sinds 2001 werkzaam in de afdeling Informatiemanagement van het Bestuursbureau van de Universiteit Leiden. Binnen deze afdeling is hij aangesteld als programmacoördinator ICT en onderwijs (ICTO). Tot zijn taken behoren onder andere het adviseren aan het College van Bestuur, bijdragen aan de beleidsvoorbereiding en het uitvoeren van een programma ten behoeve van, en samen met de faculteiten. Marc Dupuis is van oorsprong taalkundige. Na zijn studies Slavische en Engelse taal- en letterkunde promoveerde hij in 1988 aan de Rijksuniversiteit Leiden op een proefschrift op het terrein van de experimentele fonetiek. In zijn loopbaan tot nu toe is hij bijna onafgebroken werkzaam geweest in een universitaire omgeving. Aan de Rijksuniversiteit Groningen werkte hij bij de Computerafdeling Letteren en daarna bij het COWOG. Terug in Leiden was hij van 1997-2001 directeur ICT en Talenlaboratorium in de Faculteit der Letteren.

Stuurgroeplid: Leonard van der Hout (Hogeschool van Amsterdam)

(drs) Leonard van der Hout is hoofd van de afdeling Internationalisering van de HvA. Hij werkt in het hoger onderwijs sinds 1987. Vanaf 1990 was hij werkzaam op het terrein van de internationalisering, eerst bij de hogeschool Windesheim, later bij de Hogeschool INHOLLAND en nu dus op de HvA. Hij heeft in zijn loopbaan o.a. veel ervaring opgedaan in het leiden van workshops over onderwerpen die verband houden met internationalisering, management van organisatieveranderingen, van idee naar actie, interculturele vaardigheden van studenten & docenten, etc. Leonard is Bologna expert and gecertificeerd trainer in process consultancy sinds 2004. Leonard heeft sociologie en politicologie gestuurd aan de Universiteit Groningen.

Stuurgroeplid: Paul Rullman (Technische Universiteit Delft)

(drs) Paul Rullmann is sinds 2002 lid van het CvB van de TU Delft met als portefeuilles 'Onderwijs' en P&O.

Stuurgroeplid: Karin Paardekooper (Universiteit Twente)

(drs) Karin Paardenkooper (1959) is sinds 2006 werkzaam als hoofd International Office op de Universiteit Twente. Tot haar taken behoren o.a. inkomende internationale student services, uitgaande studentmobiliteit, visa-zaken, huisvesting en beurzen. Zij draagt binnen haar functie bij aan de beleidsvoorbereiding internationalisering van de UT in samenwerking met het stafbureau van het CvB. Karin Paardenkooper is van oorsprong taalkundige. Na haar studie Spaanse taal- en letterkunde aan de UvA werkte zij jaren in het buitenland. In haar loopbaan tot nu toe is zij onafgebroken werkzaam geweest in het onderwijs. Aan de International University of Monaco werkte zij als docent Spaans en startte een International Office in 2000 tot zij terugkeerde naar Nederland in 2006.

Stuurgroeplid: Astrid Scholten (Nuffic)

(dr.) Astrid Scholten is afdelingshoofd Studies van de directie Kennis en Innovatie van de Nuffic. Zij is verantwoordelijk voor het uitvoeren van studies, consultancy en advies op het terrein van internationalisering van het hoger onderwijs in den brede. De afdeling studies werkt nauw samen met de andere afdelingen van de Nuffic, waaronder de afdeling Promotie waar ook de Netherlands Education Support Offices (Neso's) een onderdeel van zijn.

Stuurgroeplid: Henk Frencken (Universiteit Leiden)

(drs) Henk Frencken werkt sinds 1999 bij ICLON, Universiteit Leiden. Hij is programmaleider Onderwijs van E-merge en leidt tevens een aantal internationale projecten waar ICLON bij betrokken is, met name in China. Tussen 1984 en 1999 werkte hij in onderwijsprojecten in diverse landen in Zuidelijk Afrika, en daarvoor was hij een tiental jaren leraar Biologie in het Voortgezet Onderwijs.

10. Werkpakketleiders

Werkpakket 1 - Projectmanagement: Ria Jacobi (Universiteit Leiden)

(drs) Ria Jacobi werkt vanaf september 2005 bij het ICLON van de Universiteit Leiden. Zij is daar consultant ICT&O Hoger Onderwijs. Tot haar taken behoren onder andere het aanbieden van onderwijskundige ondersteuning en advies aan docenten, faculteiten en beleidsmedewerkers. Tevens is zij betrokken als projectleider of projectmedewerker bij een aantal projecten. Thema's die haar aandacht hebben, zijn: ICT&O, Research Intensief Onderwijs en Internationalisering. Daarnaast heeft ze enkele projecten geleid vanuit haar werkzaamheden voor SURFfoundation: Grassroots en IMPULS Digitaal. Eerder werkte ze bij de Rijksuniversiteit Groningen en de Christelijke Hogeschool Nederland als onderwijskundig adviseur. Ria studeerde Toegepaste Onderwijskunde aan de Universiteit Twente.

Werkpakket 2 - Repository: Marleen van der Laan (Hogeschool Zuyd) en Peter Bijleveld (Technische Universiteit Delft)

Deel a: Marleen van der Laan (Hogeschool Zuyd)

(drs.) Marleen van der Laan werkt als projectleider bij het projectbureau van Hogeschool Zuyd. In 2007 heeft Marleen van der Laan meegewerkt aan een tweetal E-merge projecten. Een van deze projecten was het project "vervolgproject Learning Content Management Systems" (op.5.4). Zij heeft binnen de Hogeschool Zuyd diverse samenwerkingsprojecten geleid tussen faculteiten van de hogeschool Zuyd zelf (b.v. notebook project) en tussen Hogescholen in in België en Nederland.

Deel b: Peter Bijleveld (Technische Universiteit Delft)

Peter Bijleveld is sinds 2005 als consultant werkzaam bij de afdeling 3xO van het Shared Service Centre ICT van de TUDelft (TUD). Vanaf dat moment was hij als coördinator onderwijsfaciliteiten betrokken bij de jaarlijkse inrichting van alle studentenzalen bij de TUD en verantwoordelijk voor het uiteindelijke software aanbod. Een belangrijk onderdeel was het in kaart brengen van alle software in gebruik bij de TUD en een poging dit te standaardiseren. Daarnaast is hij betrokken bij het opzetten van een nieuwe sectie Technisch Desktop Beheer en heeft hiervoor o.a. de processen beschreven. Daarvoor werkte hij bij de ICT afdeling van de faculteit Bouwkunde (BK) waar hij o.a. verantwoordelijk was voor het opzetten van de ICT Producten en Diensten catalogus en de software bibliotheek. Daarnaast was hij als projectleider verantwoordelijk voor de inrichting van de studentenzalen van BK en de migratie van alle medewerker werkplekken van Windows 2000 naar Windows XP.

Werkpakket 3 - Pilots: Alessandra Corda (Universiteit Leiden)

Alessandra Corda werkt sinds 1996 bij de Letterenfaculteit van de Universiteit Leiden als coördinator voor ICT en (talen)onderwijs. Ze heeft meegedaan aan de SURF-projecten Digitalenklas, Intuit (als co-projectleider) en Dividossier. Daarnaast heeft ze aan verschillende Europese projecten op het gebied van ICT in het talenonderwijs meegewerkt en heeft gepubliceerd onder andere op dit gebied. Tussen 1989 en 1998 was ze ook lid van de kernredactie van het Van Dale woordenboek Italiaans-Nederlands/Nederlands-Italiaans en tevens werkzaam als docente Italiaans bij verschillende instellingen. Zie ook <http://alessandra.websitemaker.nl/homepage>

Werkpakket 4 - Duurzaamheid & disseminatie: Peter J. Dekker (Hogeschool van Amsterdam)

(drs) Peter J. Dekker werkt sinds 2007 bij de Hogeschool van Amsterdam als onderwijskundig adviseur bij de afdeling onderwijsresearch en onderwijsontwikkeling (OrO). Daarvoor was hij enkele jaren consultant 'ICT in het onderwijs' op de Universiteit van Amsterdam. Onder meer was hij in de afgelopen periode initiatiefnemer, projectmedewerker en projectleider van ICTO-projecten. Meer specifiek heeft hij bijdragen geleverd aan projecten waarbij het concept Internationalisation at home is verkend. Dat heeft onder meer geleid tot de ontwikkeling van een kennisbasis (in de vorm van een website) om pionierende docenten op dit terrein te ondersteunen. Eerder werkte hij als zelfstandig gevestigd adviseur voor educatieve uitgeverij. Hij ondersteunde hen in het opzetten en uitvoeren van COO-ontwikkelingsprojecten. Peter studeerde Toegepaste Onderwijskunde aan de Universiteit Twente.

Werkpakket 5 - Effectmeting: Bart Rienties (Universiteit Maastricht)

(drs.) Bart Rienties is sinds 2001 betrokken bij de invoering van de Elektronische Learning Environment University Maastricht (ELEUM) binnen de UM. Vanaf 2004 was hij als deelprojectleider Web-spijkeren 1 betrokken bij SURF projecten. Sinds 2006 is hij werkzaam bij Educational Research and Development en projectleider van het SURF Web-spijkeren 2 project als mede projectleider van het EU project M.A.S.T.E.R. en S.T.E.P. Het onderzoek richt zich op sociale interactie van Computer-supported Collaborative learning, met name vanuit dynamische (leer)perspectieven.

11. Informatie over en input vanuit Pilots

1	
Instelling	Universiteit Leiden; Faculteit Sociale Wetenschappen
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Carien Nelissen (nelissen@fsw.leidenuniv.nl)
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Departement Pedagogische Wetenschappen
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Carien Nelissen (nelissen@fsw.leidenuniv.nl) en Coen Kouwenhoven (kouwenhoven@fsw.leidenuniv.nl)
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	10 - 15
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	September 2008 – September 2009 (met een mogelijke uitloop tot begin 2010)
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Nederlandstalig schakelprogramma op het gebied van Methoden en technieken van sociaal wetenschappelijk onderzoek, dat in een combinatie van contactonderwijs en E-learning wordt aangeboden aan Nederlandse Bachelors (HBO en WO) die zich willen kwalificeren voor de Masteropleiding die het departement Pedagogische Wetenschappen aanbiedt
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): Word documenten en Blackboardmodules
	Omvang (studieuren of ECTS): 30 ects
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) Over het gebruik van (zelf)toetsen die bij het schakelprogramma gebruikt worden zullen nadere afspraken moeten worden gemaakt.
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	De Universiteit Leiden heeft speciaal voor internationale studenten online faciliteiten: http://www.leiden.edu/prospective/index.php3?m=1&c=205 en verder deskundigen op het gebied van de begeleiding van buitenlandse studenten.
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Voorbeelden van Engelstalige E-modules, specifiek afgestemd op internationale studenten met deficiënties op het gebied van Methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek.
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Programma's die ontwikkeld zijn om internationale studenten met realistische verwachtingen van het Nederlandse academisch onderwijs in te laten stromen.
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Doel van de pilot is het bestaande schakelprogramma Methoden en Technieken toegankelijk te maken voor buitenlandse studenten. Dat wil zeggen dat de inhoud: a) vertaald moet worden in het Engels; b) zodanig vorm gegeven moet worden dat het programma als e-module aangeboden kan worden, die geheel of grotendeels op afstand gevolgd kan worden; c) een acculturatie-component krijgt, waardoor buitenlandse studenten beter voorbereid zijn op hun masteropleiding in Leiden

2	
Instelling	Hogeschool van Amsterdam
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Peter Dekker; p.i.dekker@hva.nl
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Afdeling Internationaal van het Instituut HES (Hogeschool voor Economische Studies)

Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Peter Dekker (p.i.dekker@hva.nl) Siem Wokke (s.m.wokke@hva.nl) Marianne Kok (m.kok@hva.nl)
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	50 – 100 studenten
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	april 2009 – april 2010
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Talen 1 taalmodule per semester, verplicht voor alle exchange studenten. De module Engels wordt op 5 niveaus aangeboden, beginnend op B1 Format (Word document, Blackboardcursus etc): Word-document Omvang (studieuren of ECTS): Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) geen
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Er is op de HvA een 3-daags introductieprogramma georganiseerd door ISN. Hierbij maken de studenten kennis met Amsterdam en Nederlandse gebruiken en gewoonten. Going Dutch, een acculturatieprogramma (face to face)
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Deficiëntieprogramma's op het gebied van wiskunde; IT; Word en PP; Engels
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Nader te bepalen
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Probleem bij de HES: Er is sprake van een te laag studiesucces door teveel deficiëntie en te weinig acculturatie

3	
Instelling	Hogeschool Zuyd
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Marleen van der Laan m.vdlaan@hszuyd.nl
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Hogeschool Zuyd zal haar pilot uitvoeren in de volgende opleidingen: <ul style="list-style-type: none"> Hogere Europese Beroepen Opleiding International Business and Management Studies Mogelijk dat ook de Hoge Hotelschool aansluit.
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Bert Kamphuis b.kamphuis@hszuyd.nl
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	10-15
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	April 2009 - april 2010
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Geen deficiëntieprogramma's. Daarnaast wordt ingebracht: * Nederlandse taal en cultuur voor Duitstalige studenten: 60 uur e-learning, vervolgens twee weken van 30 uur spoedcursus, daarna 2 uur per week les gedurende 10 weken * Nederlands voor anderstaligen: afhankelijk van beginniveau 30 tot 120 uur zelfstudie en blended learning * Nederlandse taal en cultuur voor Duitstalige studenten: 60 uur e-learning, vervolgens twee weken van 30 uur spoedcursus, daarna 2 uur per week les gedurende 10 weken * Nederlands voor anderstaligen: afhankelijk van beginniveau 30 tot 120 uur zelfstudie en blended learning _____
	Omvang (studieuren of ECTS):

	Module Dutch life and institutions 3 ECTS credits).
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.)
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Voor de pilot: Module Dutch life and institutions (3 ECTS credits).
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Nader te bepalen
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Nader te bepalen
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Verbeteren van de aansluiting zowel academisch als sociaal voor alle buitenlandse studenten, ongeacht land van herkomst en gekozen studierichting. Door een beter voorbereiding op studeren in Nederland en door het inrichten van een e-buddy systeem

4	
Instelling	NHTV internationale hogeschool Breda
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Sylvia Hermans (Hermans@nhtv.nl)
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Eén pilot (één cursus dus) die uitgevoerd wordt voor meerdere opleidingen: Vrijtijdsmanagement, Management toerisme, Media& Entertainment, Facility Management en Hotelschool
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Sylvia Hermans, Hermans.s@nhtv.nl Corné Dijkmans, Dijkmans.c@nhtv.nl
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	70 - 100
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	2009
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Bedrijfseconomie
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): N@tschool
	Omvang (studieuren of ECTS): 2 ECTS
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) De cursus staat in n@tschool. Deelnemers moeten ingeschreven staan bij NHTV. De entry-toets is ontwikkeld in Moodle. Dit is publiek bereikbaar via internet. Iedereen kan dus de entry-test maken, alleen ingeschreven studenten bij NHTV kunnen de cursus volgen.
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Beschikbaar inhoud online cursus 1 ^e beginselen bedrijfseconomie: Verdeeld in 3 delen, 1. basisrekenvaardigheden 2. toegepaste rekenvaardigheden 3. toegepaste financiële rekenvaardigheden Technisch ontwikkeld met Moodle en n@tschool Beschikbaar is de know how bij international office en door onderzoek verkregen info over dat waar buitenlandse studenten het moeilijk mee hebben en waardoor ze uitvallen
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	verfijning/verbetering inhoud van de ontwikkelde online cursus bedrijfseconomie verfijning instructie, handleiding en cursusopdrachten, meer aangepast aan online taalgebruik cursus, video filmpjes in het Engels, zodat de cursus ook internationaal gezien aantrekkelijker wordt wij zouden nog graag Nederlands voor buitenlandse studenten willen aanbieden ook zouden wij graag het niveau Engels van sommige buitenlandse

	studenten via online cursussen willen verbeteren tav materialen zouden wij graag de elo-omgeving interactiever willen hebben dan nu mogelijk is. We zijn met Moodle gaan werken omdat n@tschool een aantal mogelijkheden niet biedt
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	wij willen graag onze reeds ontwikkelde cursus voor buitenlandse studenten inzetten en hen zo 'spelenderwijs' met Nederlandse studenten, de Nederlandse cultuur, het Nederlands (althans het NHTV) project- en vraaggestuurd onderwijs en met Breda kennis laten maken. Te ontwikkelen materialen zijn forum/chatmogelijkheden/video's/filmpjes/cases projectonderwijs/documenten ontwikkelen: studeren in Breda, studeren bij NHTV De know how van international office en de know how uit onderzoeken tav uitval bij buitenlandse studenten omzetten in een interactieve cursus met instructie/handleiding/filmpjes voor buitenlandse studenten
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Instrument ontwikkelen waarmee we de buitenlandse student aan de ene kant kunnen bijspijkeren en aan de andere kant kunnen ondersteunen in zijn/haar acclimatisatieproces met als resultaat minder uitval.

5	
Instelling	Universiteit Maastricht, Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Bart Rienties (bart.rienties@erd.unimaas.nl)
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Strategy
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Dr. Wim Swaan (w.swaan@os.unimaas.nl) Drs. Bas Giesbers (s.giesbers@erd.unimaas.nl) Drs. Bart Rienties (bart.rienties@erd.unimaas.nl)
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	10-15 in jaar 1 20-50 in jaar 2
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	Er zijn 2-3 mogelijke perioden: 1. December-Januari 2008 (is waarschijnlijk te vroeg) 2. Juli-Augustus 2009 3. December-Januari 2009
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Binnen de bijspijker cursus Strategy zal een component "acculturatie" geïntegreerd worden. Op basis van de ervaringen van deze pilot zal het acculturatiecomponent in tweede implementatie aangepast worden om als een soort "buildingblock" voor andere cursussen te dienen. Deze buildingblock zal vervolgens uitgerold worden naar 1 of meerdere pilots bij andere vakgebieden waar reeds bijspijker cursussen worden gegeven (bijv. economics, finance, organisation)
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): Online cursus (systeemkeuze zal afhangen van wensen docent)
	Omvang (studieuren of ECTS): 80 uur
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.)
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Tot op heden is er geen expliciet acculturatiemateriaal ontwikkeld
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Als basis zal materiaal van fysieke bijspijker cursus module Strategy gebruikt worden. Deze cursus is tot 2008 gegeven en zal als bron gebruikt worden voor Strategy
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Tot op heden is er geen expliciet acculturatiemateriaal ontwikkeld
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Verbeterde integratie van buitenlandse studenten in Probleem-gestuurd Onderwijs

--	--

6	
Instelling	Universiteit Twente
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Dr. P.A.M. Kommers kommers@edte.utwente.nl
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	GW (EDMM, PSY en TCW)
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Jan Nelissen j.m.j.nelissen@utwente.nl http://intoffice.utwente.nl/en/index.html Helma Vlas W.D.J.Vlas@utwente.nl
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	50
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	Aug-sept 2008 nulmeting en traditionele introductie Febr-mrt 2009 interventie 1 in China en Indonesie gekoppeld aan NESO workshop Aug-sept 2009 meting van interventie-effect 1 Febr-mrt 2010 interventie 2 (na bijstelling China en Indonesie gekoppeld aan NESO workshop) Jun-jul 2010 meting van interventie-effect 2
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebieden: Zowel Technische als Gedragwetenschappelijke Studies Er zijn op het spectrum college – practica – werkgroepen al web-based demonstraties van de typische vorm die deze werkvormen in Nederland hebben. <ol style="list-style-type: none"> 1. Colleges op Video van het 3TU aanbod 2. Video "Voorlichting Studielandschap" 3. Video over WWW-based Learning door Dhr Martin Bosker 4. Video "De les begint; Kleppen dicht" door Dhr Tony vd Boomgaard 5. Business casus; toe te lichten door Mevr Dio Loman
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): Bij voorkeur web-gebaseerde bestanden (als URL te bereiken)
	Omvang (studieuren of ECTS): Ongeveer 40 uur
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) In principe alleen toegankelijk voor docenten en studenten van de partnerinstituten die deelnemen aan dit project
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	De web site van international office van de UT voorziet in informatie over evenementen, informatiebronnen en personen. Het gaat om: Oriëntatie vooraf door Int. Students nog voordat ze naar Nederland reizen Attitudeverandering door de docenten Attitudeverandering door de (Ndl medestudenten)
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	De 5 programma's in het Engels en via het WWW te bereiken
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	WWW-based ondersteuningsmateriaal voor NESO bijeenkomsten waarmee het studeren in de Nederlandse setting wordt geïntroduceerd en wordt geoefend met een "business" casus. Het gaat hierbij vooral om de westerse actieve rol van de student, project- en probleemgeoriënteerd studeren, portfolio's en persoonlijk ontwikkelingsplan.
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	De verrassing voor internationale studenten dat je naast college's vooral je eigen studie moet ontwerpen, plannen en handhaven. Tevens wordt beoogd dat de Nederlandse docent standaard denkt aan de internationale dimensie van hoger onderwijs.

7	
Instelling	Haagse Hogeschool
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Jan Brouwer j.brouwer@hhs.nl

Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Haagse Hogeschool
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Judith Schep Jan Brouwer Desiree Mannens j.a.schep@hhs.nl j.brouwer@hhs.nl d.mannens@hhs.nl
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	20
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	Oktober tot en met januari
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Engels
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): Blackboardcursus aangevuld met surfgroepen en WIMBA classroom-create. De bestaande materialen in de BB cursus worden gedurende de pilot omgezet naar Wimba Classroom en aangevuld met door de studenten gegenereerde materialen die dan weer naar BB worden overgezet
	Omvang (studieuren of ECTS): 3
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) Wimba licentie. Na afronding van de pilot zijn de materialen platform onafhankelijk beschikbaar.
Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Cursus Engels in BB
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Survival Dutch. Er is een papieren cursus die live wordt uitgevoerd.
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Een voldoende vaardigheid Engels om aan een Engelstalig programma deel te nemen en een basisvaardigheid Dutch survival niveau.

8	
Instelling	Hogeschool Leiden (HL)
Instellingscoördinator (naam en e-mailadres)	Susan Niemantsverdriet, niemantsverdriet.s@hsleiden.nl
Opleiding waar pilot wordt uitgevoerd	Biologie en Medisch laboratoriumonderzoek
Medewerker(s) betrokken zijn bij uitvoering pilot (namen en e-mailadressen)	Ivo Horn, horn.i@hsleiden.nl Susan Niemantsverdriet, niemantsverdriet.s@hsleiden.nl
Aantal studenten dat aan pilot zal meedoen (schatting)	5-10
Maanden waarin pilot wordt uitgevoerd (in 2008 en/of 2009)	November 2008 – juni 2009
Korte beschrijving deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Vakgebied: Rekenvaardigheid voor Hoger Laboratorium Onderwijs + Taalvaardigheid Engels (checken van aanvangsniveau engels)
	Format (Word document, Blackboardcursus etc): Blackboardcursus
	Omvang (studieuren of ECTS): 1 EC per cursus
	Eventuele voorwaarden voor gebruik door derden (e.g. licentiekosten; toegang tot bepaalde ICT-omgevingen e.a.) In overleg met opleiding.

Korte beschrijving acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nu al</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Gaan we in het project ontwikkelen!
Korte beschrijving gewenste deficiëntieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Engelse taalcursus
Korte beschrijving gewenste acculturatieprogramma's/-materialen waarover men <u>nog niet</u> beschikt en die ingezet kunnen worden in de pilot	Introductie(filmpje?) voor de school, introductie(filmpje?) van de opleiding, 'ontmoetingsruimte' voor studenten
Wat voor probleem/kwestie wil je met de pilot aan het einde van het project opgelost hebben?	Goede voorbereiding thuis van (buitenlandse) studenten op het volgen van het onderwijs bij HL. Voorkomen dat bij aanvang van het onderwijs pas blijkt dat bijv. vaardigheden ontbreken of dat verwachtingen over de opleiding, het land, de stad niet uitkomen.